

SZAKDOLGOZAT

Páj Ágnes Viktória

2025

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Állattenyésztési Tudományok Intézet

**Lótenyésztő, lovassport szervező agrármérnöki
alapképzési szak**

**A TARTÁSMÓD HATÁSA A HÁZIMACSKÁK (*FELIS CATUS*)
TERMÉSZETES VISELKEDÉSI IGÉNYEIRE**

Belső konzulens: Dr. Molnár Marcell
beosztás: Egyetemi docens

Belső konzulens intézete/tanszéke: Állattenyésztési
Tudományok Intézet/ Állatnemesítési Tanszék

Készítette: Páj Ágnes Viktória

Kaposvár

2025

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
Célkitűzések	3
2. Irodalmi áttekintés	4
2.1. A macska házasítása	4
2.2. A macskák viselkedése.....	7
2.2.1. Táplálkozás.....	7
2.2.2. Mozgás	11
2.3. A macska kommunikációja	13
2.3.1. A macska testbeszéde és emberhez való viszonya	14
2.3.2. A macska viselkedése fajtársakkal és más állatokkal szemben	16
2.3.3. Szexuális viselkedés.....	19
2.4. Állategészségügy.....	22
2.4.1. Belső élősködők	22
2.4.2. Bőrgomba	23
2.4.3. Hólyaghurut.....	23
2.4.4. Macskaleukózis (FeLV)	24
2.4.5. Szívizom betegség.....	24
2.4.6. Árvaság.....	25
2.5. Jogszabályok a tartásra.....	27
2.5.1. Macskatartás lakásban	28
2.5.2. Macskatartási szabályozások külföldön	29
2.5.3. Macskavédő szervezetek hazánkban	31
3. Anyag és módszertan	33
3.1. A kutatás célja	33
3.2. A kérdőíves kutatás lebonyolítása	33
3.3. A kérdőív felépítése és kérdéstípusok	33
3.4. A mintavétel jellemzői	34
3.5. MI használat	34
4. Kutatási eredmények elemzése diagramokkal	35
4.1. Demográfiai adatok	35
4.2. Életmód	36
4.3. Egészségügyi ellátásokkal kapcsolatos szokások.....	42
4.4. Táplálkozási és etetési szokások	45

4.5. Mozgásigény, aktivitás és környezet.....	48
4.6. Vadászati szokások és ökológiai hatások.....	51
4.7. Gazdák önreflexiója	53
5. Következtetések	55
6. Összefoglalás	57
7. Irodalomjegyzék	58

1. Bevezetés

Célkitűzések

A házimacska (*Felis catus*) napjaink egyik legelterjedtebb társállata, azonban tartási módja – kizárólag benti, kizárólag kinti, vagy ezek kombinációja – továbbra is vitatott kérdés. A szakdolgozat célja a házimacskák eltérő tartási körülményeinek vizsgálata etológiai és társadalmi szempontok alapján. A kutatás fókuszában a benti és kinti tartás hatása áll az állatok természetes viselkedési igényeire, mint például a vadászat, a territórium védelem és a szociális interakciók, valamint a tartási mód által okozott esetleges stressz hatások. Ezen túlmenően a dolgozat társadalmi aspektusokat is feltár, különös tekintettel a macskatartók hozzáállására, etikai nézőpontjára és az ökológiai következményekre, például a vadon élő állatokra gyakorolt hatásra. A kutatás során kérdőíves módszer került alkalmazásra, ahol felmérésre kerültek a macskatartók szokásai és elvárásai a háziállataikkal szemben. Az eredmények célja, hogy átfogó képet adjanak a benti és kinti macskatartás előnyeiről és hátrányairól.

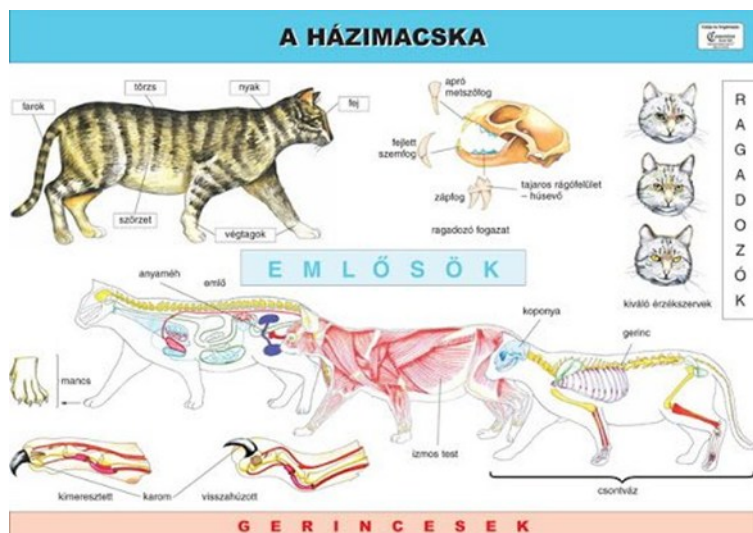
2. Irodalmi áttekintés

2.1. A macska háziasítása

A házimacska (*Felis catus*) az emlősök (*Mammalia*) osztályának ragadozók rendjébe, a macskafélék (*Felidae*) családjába tartozik. Korábban a vadmacska (*Felis silvestris*) alfajának tekintették (*Felis silvestris catus*), azonban a modern genetikai vizsgálatok alapján ma önálló fajként (*Felis catus*) kezelik, amely az afrikai vadmacskából (*Felis lybica*) fejlődött ki a háziasítás során. Körülbelül 11 millió évvel ezelőtt jelentek meg és a méretüket leszámítva nem is sokat alakultak azóta, háziasításuk mintegy 10.000 évvel ezelőtt kezdődött.

Minden macska ragadozó emlősként fejlődött ki, magasan fejlett hallás-, látás-, tapintás- és szaglászérzéssel. A hiedelem, miszerint a macska sötétben is lát, téves. Minden, a szem által elnyelt fénysugarat hasznosítani tud. Így olyan mozgásokat és tárgyakat is meglát a félhomályban, amelyek nekünk például egyáltalán nem kivehetők, amellet, hogy színlátása viszont elég rossz, ami számára annyira nem is lényeges. Koromsötétben a hangok, a szagok és a bajuszsálai segítségével tájékozódik. Anatómiailag a bajusz meghosszabbodott és megerősödött szőrszálakból áll (12-12 db), amelyek vastagsága a rendes szőr duplája. Függetlenül mozgathatók előre (kíváncsiság, agresszivitás, vizsgálgatás) és hátra (meghunyászkodás, elkerülés). A bajuszszőr funkciója összetett. Egyaránt finom érzékszerv (például megmondja, hogy egy adott rész elég széles-e) és a légáramlatok érzékelésére is szolgál (kiváltképp sötétben). Fülük roppantul kifejező. Figyelem esetén irányba áll, de hangulatváltozásokat (nyugodt, éber, izgatott, védekező, agresszív) is jelez (Csörgő, 2025).

A macskafélék az összes emlősfaj közül a legfejlettebb húsevő vadászok. Különleges tulajdonságokkal rendelkeznek, mint például a karcsú és megnyúlt testalkat, az éles, sarló alakú, visszahúzható karmok (1.kép). Mozgása biztos, gyors és hajlékony. Feje átmérője körülbelül akkora, mint a törzse, ezért ahol az állat feje átfér, ott az egész macska átfér. Képes az úszásra, bár önszántából vízbe menni ritkán szokott. Ülésnél a hátsó felére ül és a mellső lábaira támaszkodik. A macskafélék különleges járásmódját a hüvelykujjuk fejlett volta és a talajtól való magas elhelyezkedése határozza meg. Ez azt eredményezi, hogy a macska csak az ujjain és a talppárnáin jár (ujjon járó). A széles és vastag talppárna lehetővé teszi számukra a csendes járást, ami hozzájárul a macskafélék hatékony és nesztelen mozgásához a vadászat során. A házi macska (*Felis silvestris catus*) sok közös vonást mutat vad rokonaival, kezdve az oroszlántól (*Panthera leo*) a kis, és igen ritka chilei kodkodig (*Leopardus guigna*) (Szomor, 2020).

1. kép: A házimacska testfelépítése (Forrás: Csörgő, 2025)

Háziasításuk kiindulópontja megegyezik az ember letelepedésével, így mondhatjuk, hogy sokáig eltartott. Hozzávetőlegesen 8000 évvel korábban kezdett emberi társaságban élni és a teljes háziasítás Egyiptomban körülbelül 4000 éve következett be. Az első leletek – melyek az ember és a macska közti kapcsolatot mutatják – időszámításunk előtt 2000 körüliek, de ekkor már háziasításuk vélhetően megtörtént. Sokáig szent állatként tartották számon őket és saját kultuszuk volt (például i.e. 525 perzsa hadjárat Egyiptom ellen, katonák macskákkal való fedezése – egyiptomiak nem harcoltak). Majd tenyésztették őket az egerek és más rágcsálók ellen. A Távol-Keleten i.e. 1500 környékén már ismerték a macskát, jópár kínai ábrázolás bizonyítja és mindez India és Egyiptom kapcsolata révén valósulhatott meg. A gazdagok státusz-szimbólumául szolgáltak, Japánban a szent iratokat óvták. Mind az ókori Görögországban, mind Rómában egyaránt nagy tiszteletük volt (Csörgő, 2025).

Európában i.e. 5. században, az Itáliai-félszigeten az 1. században indult el térhódításuk, ahová Észak-Afrikából és a Közel-Keletről érkeztek. A terjedés eredendően a görög csempészetnek volt köszönhető a Földközi-tengeren át, amit Egyiptom nem tudott megakadályozni. Britannia ugyanezt már a rómaiaknak köszönhette, ahol a macska a szabadság és a függetlenség szimbóluma lett. Bántalmazásukra és elpusztításukra törvényi tiltások voltak, melyekről a 9-10. század elejéről találtak bizonyítékokat (Wales) (Puskás, 2008). A keresztény egyház változtatta mindezt meg a későbbiek folyamán, a sátán képmásának, a gonosz megtestesülésének, boszorkányok alakváltójának kiáltotta ki a macskát és kíntásra, pusztításra buzdított. Az 1484-es évben indult el évszázadokon keresztül zajló üldözésük VIII. Ince pápa kikiáltására, aminek következménye például a pestis megjelenése is lett (számuk csökkenése a rágcsálók elszaporodását tették lehetővé).

A 19. századra jött divatba újra a macska tartása mind haszonállatként, mind társaság gyanánt. Az I. világháború végére pedig általánosan elfogadott háziállattá vált. Ekkor már a tenyésztők tudatosan kezdték kiválasztani a különleges tulajdonságokkal rendelkező egyedeket, hogy speciális fajtákat hozzanak létre (Puskás, 2008). A házasított macska DNS-ét először 2007-ben vizsgálták meg, majd ezt elvégezték az európai vadmacskánál (*Felis silvestris silvestris*) is. Megállapították, hogy csak 15-20 génnyi az eltérés, valamint feltérképezték azok a különbségek, ami által a házi macska tud alkalmazkodni az emberi környezethez, szemben a vadmacskákkal. De ennek ellenére ugyanúgy vadászok maradtak ők is (például ez az erős ösztön a játékukban is látszik) (Szomor, 2020). Népszerűségüket teljesen a 20. századra szerezték vissza, 1990-es évek táján gyakoriságuk még a kutyákét is meghaladta. A 21. század kezdetekor pedig létszámuk globálisan elérte az 500 millió egyedet.

A macskák állandó benti tartása sokáig nem volt lehetséges, de még csak nem is volt cél, a 20. századi több fontos újítás hozta magával (mint például a hűvös beltér, a macskaalom, valamint az ivartalanítás elterjedése). Bár a modern életmódunk ezen változásai lehetővé tették a macskák benti tartását, biológiailag a macskák ugyanolyanok, mint évezredekkel ezelőtt. Társadalmunkban betöltött szerepük az elmúlt száz év alatt fejlődött és kiszélesedett, de alapvető viselkedésük és szükségleteik nem változtak (Puskás, 2008).

2.2. A macskák viselkedése

A házimacska környezete, amely befolyásolhatja a jólétét, megérthetőek a faj evolúciós eredetének, etológiájának ismeretében. A házimacska őse, az afrikai vadmacska magányos, területvédő ragadozó (Bradshaw et al., 1999). A nem sűrűn lakott szavannán a terület megőrzése és a szagjelzések használata volt kulcsfontosságú a tájékozódáshoz és a kommunikációhoz. A macskák domesztikációja viszonylag rövid idő alatt zajlott le evolúciós szempontból, ami alatt szaporodásukat kevésbé szabályozták, mint az egyéb háziállatok esetében (Bradshaw et al., 1999). A házasítás során a macskák bizonyos körülmények között társas, csoportos együttélést alakítottak ki. A vadon vagy farmokon élő macskacsoportok általában rokon egyedekből álltak és a csoport nagyságát az elérhető táplálékforrás mennyisége határozza meg (Macdonald et al., 2000).

Bár már évezredek óta együtt élnek az emberrel, a korábbi hasznos funkciójuk átalakult. Nem a rágcsálók megfélemezése a cél, sokkal inkább társállatként tekintünk rájuk. Ezt az átalakulást viszont a házi macskák tulajdonságaikban nem követték le, vad viselkedési jellemzőik továbbra is megmaradtak, képesek továbbra is az embertől függetlenül életben maradni. Ezért aztán az elkóborolt házimacskák gyorsan visszavadulnak, újra önállóan élnek és nem bíznak meg többé az emberben. Létezésük is azt bizonyítja, hogy elég kevés házi macskát mondhatunk teljesen házasítottnak, képesek generációkon át ki-be járkálni a domesztikációból. Például Nagy-Britanniában foglalkozott ezzel egy kutatás, aminek az lett az eredménye, hogy a macskák zöme nem felel meg a házasítás kritériumainak (Vitale, 2025).

Nem igénylik annyira az emberi törődést, mint a kutyák, így sokan talán kényelemből is választják háziállatként a macskát, amely aztán szabadon kóborolhat a természetben, ezzel komoly károkat okozva a természetes ökoszisztémákban. Nem beszélve a felelős állattartásról, melynek szabályait sokan nem tartják be, ezáltal akár több millió kóbor macska állomány tizedeli a védett madarakat, miközben akár emberre is veszélyes betegségeket terjeszthetnek. Egyes tanulmányok szerint a szabadon élő macskák évente 4 milliárd madarat és 22 milliárd emlőst zsákmányolnak világszerte (Szomor, 2020).

2.2.1. Táplálkozás

A macskák természetüknél fogva ragadozók, obligát húsevők, és biológiai ritmusuk az éjszakai órákban való vadászatra optimalizálódott (zsákmány elérhetősége, hőmérsékleti viszonyok –

kiseb energiaveszteség) (Horwitz, 2013). Karakterisztikus vadászmozgásuk van, amely a lopakodásból, ugrásból és zsákmány megfogásából áll (Adams, 2025). Ennek ellenére azonban szükségük van egy kis növényi eredetű táplálékra is. Például a macska füvévése számos álláspont létezik, legelterjedtebb, hogy hashajtásra szolgál a szőrösomók ellen. Aztán másik nézet szerint hánytatásra szolgál ugyanezen okból. Ám lehet, hogy csak növényi rostokat kíván, avagy folsav hiány (Dani, 2015). Lakásban tartott macska rendszeresen kárt okoz a szobanövényekben, hogy ezt az igényt kielégítse (Mádi-Krezinger, 2023). A mérgező növényekkel rendszerint ösztönösen tisztában van. Természetes körülmények közt kistestű zsákmányait mindenestül (belükkel és azok növényi eredetű tartalmával együtt) fogyasztják el. Nagy mennyiségű fehérje, mérsékelt zsír és minimális mennyiségű szénhidrát arányt kíván meg táplálékuk. Emellett vitaminokat, ásványi anyagokat, zsírsavakat és aminosavakat (a taurin és az arachidonsav jelenléte a takarmányban nélkülözhetetlen, elégtelen voltak hiánytüneteket okozhat) egyaránt. A káliumszükséglet a kortól, a táplálék proteintartalmától, a vesefunkció minőségétől függ. Gyomruk a többszöri, kevesebb táplálék elfogyasztására van kitalálva, így a házimacskát is célszerű ekképp etetni. A macska mája alacsony glükokináz aktivitással bír, éppen ezért nagyobb mennyiségű egyszerű szénhidrátot csak korlátozottan tud megemészteni. A felmelegített (38,5 °C) táplálékot előnyben részesítik. A felkínált extrém meleg vagy hideg táplálékot rosszul tolerálják, gyakran el sem fogyasztják azokat. Kulcs a kiegyensúlyozott összetétel, hogy az állat fényes szőrzetű, erős immunrendszerű, vitális és normál testsúllyal bíró legyen (Dani, 2015).

A macska táplálkozási igényei az élet különböző szakaszaiban változnak. Ezek a szakaszok közé tartozik a kölyökkor, a felnőttkor, a vemhesség és a szoptatás (CVM, 2017).

A kölyökmacskák a születést követő 6-7 hétben kizárólag anyatejjel táplálkoznak. Házimacskák esetében, ha ez nem valósul meg, macskatej pótlóról szükséges gondoskodni (a tehéntej nem alkalmas – alacsonyabb zsír és cukor) (CVM, 2017). A negyedik, ötödik héttől lehet átmenettel szilárd táplálékra szoktatni, amit vízzel vagy tápszerrel ajánlatos keverni. Emésztésük ilyenkor még érzékeny, immunrendszerük gyenge, az élelem minősége és mennyisége kulcsfontosságú. Hasmenés esetén a folyadékveszteség komoly kiszáradást is okozhat (Roman, 2025). Mihamarabb szoktassuk tej helyett vízhez – ami folyamatosan elérhető legyen számára, mivel a felnőtt macskák többsége a laktózt nem képes megemészteni (Dani, 2015). Emellett a macskák vízivási szokásai elég eltérők, mind itatók tekintetében, mind méret szempontjából, sőt egyes egyedek a folyóvizet preferálják (Roman, 2025).

Könnyen rászoknak egyfajta táplálékra, ami által válogatóság lehetnek. Sőt, képesek akár éhen halni is, ha nem a fogukra való ételt kapják, ezért figyelni kell a változatos táplálásra.

Táplálékuk nagy része rágásra ösztönző, minőségileg jó, száraz táp legyen. Csak maximum alkalmanként adjunk házi kosztot, avagy nedveset. Házi koszt esetén amúgy a macska hajlamos a kéregetésre, ami hosszú időintervallumban nagyon kellemetlen lehet (Dani, 2015).

Felnőttnek tekintjük a 10-12 hónapos életkort, erre kell időzíteni a felnőtt tápra való áttérést, amiben a fokozatosság elvét szükséges követni (bélflóra alkalmazkodása) (CVM, 2017). Itt különbséget kell tenni, hogy szoba kedvencről vagy kerti vadász macskáról beszélünk. Lakásban tartás esetén a táplálékigény töredéke a másik kategóriához képest, a napi mozgásigénnyel együtt (Berek-Halász, 2025). Itt pótcselekvésként megjelenik a tisztálkodás, ami az unalomhoz párosul (Horwitz, 2013). Fokozott figyelemmel kell lenni az elhízásra és a szőrlabda képződésre az emésztőcsatornában. Tápjavaslat a mérsékelt energiájú, speciális összetevőjű típusok (CVM, 2017). Különbség az ivartalanítás kérdése is, mert ilyenkor az energiaigény szintén kevesebb (léteznek ivartalanított állatoknak készült eledelek). Külön fokozott figyelmet igényelnek a kandúrok, mert ivartalanítás után (leginkább a lakásban tartott példányok) hajlamosabbak húgyúti problémákra (Roman, 2025). Ivartalanítás nélkül, párzási időszakban, valamint nőtényeknél a vemhesség és a szoptatás időszakában emelkedett a tápanyagszükséglet (CVM, 2017).

7-8 éves kor körül már érett korúnak számít egy macska, átlag élettartam a 14 év. Innentől aktivitásuk, energiaigényük és emésztési hatékonyságuk csökken, a szénhidrát szükséglet is kisebb. Leggyakoribb betegségük idős korban a vesebetegség, így a foszfor és ásványi anyag bevitel fokozott figyelmet követel. A fogprobléma is nagy számban jelentkezik, ez visszaveti az étvágyat, nehezebb a rágás. Az ízületi panaszok lassanként szaporodnak, javasolt ízületvédő kiegészítés (Roman, 2025).

A macska evés közben a nyugalmat szereti, érzékeny az etetés körülményeire és a tisztaságra. Mondható, hogy ez ceremónia. Biztosítsuk számára! (Dani, 2015)

Viselkedés a zsákmánnyal

Udvaron tartott vagy házból kijárós állat esetén a gazda biztosan szembesült már „ajándékkal” mondjuk a lábtörlőn, valamilyen élettelen rovar, madár vagy rágcsáló formájában. Ha szemtanúja is volt a folyamatnak, láthatta, hogy a macska hosszan eljátszozott a zsákmánnyal. Van erre egy kifejezés is: macska-egér játék.

Korábban, mint már említettem is, háziasításuk fő oka az volt, hogy megvédjék a terményt a kártevőktől, ellenben ez mára már nyüggé és környezetükre sok esetben veszélyessé vált. Globálisan több olyan ország is van, ahol már korlátozni akarják a macskákat és gazdájukat a

helyi állatvilág védelme érdekében, ahol már milliárdos a kár az elpusztított kisemlősök, hüllők és madarak számában. Mint például az Egyesült Államokban, ahol a becslések alapján évente 1,3-4,0 milliárd madarat és 6,3-22,3 milliárd kisemlőst pusztítanak el (Mádi-Krezinger, 2023). Persze ezért nem hibáztathatók, ez nem egy rossz szokás, hanem egy ösztönös cselekedet, ami kielégítésre szorul (2.kép). Amellett, hogy ezáltal izmaikat és reflexeiket szinten tartják, kockázatkerülés is, hisz például a zsákmány még az utolsó pillanatban is súlyos sebet ejthet a macskán, amennyiben nincs kifárasztva kellően. Ennek gyakorlása már kölyökkorban megkezdődik, az anya csak megsebzett, legyengített prédával tér vissza, amin könnyebben tud a kiscica gyakorolni (Adams, 2025).

2.kép: A macska vadászik, amikor csak lehetősége van rá (Forrás: Adams, 2025)

Olyan is létezik, hogy a macska csak vadászik, de nem eszi meg utána. A jól táplált házimacska játszadozik a zsákmányával (ez a vadon élő fajtársaktól távol áll). Ők szerencsének tekintik, ha végre vadászni tudnak, így szeretnék, ha ez minél tovább tartana. Mindez az éhségtől független, szimpla vadászösztön. Hisz ők opportunisták, azaz többször esznek egy nap, így a természetben megtanulták, hogy akkor vadásszanak, amikor csak lehetőségük van rá és maximum elteszik későbbre. Másik jellemző, hogy miután végzett az áldozattal, a macska sétálgatásba kezd. Egyértelmű választ erre még nem találtak, vagy le akarja vezetni a vadászat feszültségét vagy emésztőrendszere kívánja meg a lecsillapodást (adrenalin hatás). Madarakhoz kapcsolatosan egyaránt megfigyelték a kopasztás vele született képességét, aminek elfojtása szintén frusztráció kiváltó (Nemes, 1990).

Gyakran megosztják zsákmányukat társadalmi csoportjuk más tagjaival is. Ez a viselkedés erősíti a társadalmi kötelékeket, és biztosítja, hogy a csoport gyengébb vagy fiatalabb tagjainak elegendő enivalójuk legyen. Ha a macska prédát visz a gazdának, annak az lehet az oka, hogy

társadalmi csoportja tagjának tekinti, a szeretet megnyilvánulása, mivel azt mutatja, hogy biztonságban érzi magát a gazda mellett (Elfberg, 2024).

Az egyik megoldás, ha a házikedvenc nyakába csengő van akasztva, ezáltal figyelmeztetve a kertben lakó madarakat, gyíkokat, rovarokat és rágcsálókat a ragadozóra. A vadászösztönt mindenképp ki kell elégíteni, amire a legjobb viszont a játék, ami a gazdához való kapcsolatot is erősíti. Olyat kell választani, amivel a legjobban imitálható egy élő zsákmány mozgása (például pálcás macskajátékok), de többféle is legyen, mert a macskák hamar ráunnak egyre. Valamint minden macskának más a preferenciája. Kis játékok esetén ugyanazt a technikát használják, mint ha egerekre vadásznának, lecsapnak rá, majd megragadják a szájukkal. Nagyobb játékoknál viszont nem a fogaikkal támadják meg, hanem a tappancaikkal. A játékban szerepe van az éhségnek. Ha a házi macska nem evett éjszaka, sokkal intenzívebben játszik, mintha azt hinné, hogy ha széttép egy filc egeret, azzal ételmet szerzett magának. Minden alkalom 10-20 perces legyen, a macska érdeklődésétől és energiaszintjétől függően. Napi egy alkalom a cél, de napi kétszer még jobb. Azok a macskák, akiknek rengeteg energiájuk van, napi 3 alkalomból profitálhatnak (Buis, 2022).

A kérdésben a tápösszetétel is figyelmet igényel. Kutatások kimutatták, hogy a magas minőségű, vadhús tartalmú tápok fogyasztása esetén kisebb a hajlam (Mádi-Krezinger, 2023).

2.2.2. Mozgás

A macskák természetükből adódóan aktív állatok, 30–60 percnyi napi mozgásigénnyel, ami egyben kor és fajtafüggő. Egy kóbor- és vadmacska zsákmányonként 45 perc és 3 óra közti időt tölt a le vadászatával. Figyelembe véve, hogy a macska egynél többször eszik naponta, megállapítható, hogy sok időt tölt fizikai és szellemi aktivitással (Potyó, 2023). Szemben a bent tartott macskával. Maga a mozgás nélkülözhetetlen az egészség és a jóllét szempontjából, amit utóbbi esetben a gazdának kell biztosítani. Enélkül túlsúly alakulhat ki, stresszes állapot és egyéb testi/lelki problémák (például unalom, energiacsökkenés, viselkedészavarok, almon kívüli ürítés) (Berek-Halász, 2025).

A macskáknak más az alvás-ébrenlét ciklusuk, mint más állatoknak, szürkületi időszakban (alkonyatkor vagy hajnalban vadásznak) a legaktívabbak, ami a madarak és az egerek aktivitásához kötődik (Horwitz, 2013). Ez sok esetben megkeseríti a gazdák életét. Kifejezetten sokat, 16 órát alszanak, 3 típusban: rövid szunyókálás, kiadósabb könnyű alvás és mély álom. A mély alvásban láthatjuk azt, amikor annyira elernyed a teste, hogy az oldalán fekszik, s

láthatólag is álmodik (gyakran ráng, remeg a szeme, a füle, a mancsa, a farka, nem ritkán hangokat is hallat) (Berek-Halász, 2025).

Általánosságban az ember napközben nincs otthon, így a macska a nappali órákat pihenéssel és kikapcsolódással töltheti. A nap számára akkor kezdődik, amikor a gazdája hazaérkezik (etetés, játék és társas interakciók) (Horwitz, 2013).

Rendkívül játékos természettel rendelkezik, játékos természete széles körben ismert. Fiatal korától kezdve szeret játszani, leginkább a négy hetes és négy hónapos időszakban jellemző, ezen tulajdonságát megtartja idősebb korára is. Azonban hatalmas egyéni különbségek figyelhetők meg közöttük: vannak olyan macskák, akik rendkívül játékosak, és szeretnek játszani gazdájukkal, vagy más háziállatokkal, bármivel, amit játékra alkalmasnak találnak, addig más egyedek felnőttként alig érdeklődnek a játék iránt. Ennek hátterében valószínűleg a genetika vagy a különböző tapasztalatok állnak. Jelenleg azonban nincs olyan hosszú távú kutatás, amely azt vizsgálná, hogy az első éveken szerzett tapasztalatok hogyan befolyásolnák a felnőtt egyedek játékoságát (Crowell-Davis, 2005).

A házimacskák éjszakai aktivitásának kezelése során fontos szerepe van az igények napközbeni kielégítésének és a megfelelő környezet kialakításának. Éjszakai viselkedési problémák például az ember fülének és lábujjának a rágszálása, az alvó gazda melletti sétálás, hangoskodás vagy intenzív játék a bútorokon és/vagy a gazdán. Ilyenkor semmilyen módon se szabad úgy viselkedni, hogy azt az állat jutalomnak vegye. A napi időt kell úgy beosztani, hogy egymáshoz illeszkedjen. Gondolni kell az utolsó etetés, a játék és a társas interakciók időpontjára. Legvégső esetben – ha már minden lehetőség ki lett merítve, jöhet szóba állatorvos által felírt „altató/nyugtató” gyógyszer. Lehetnek olyan természetes elalvást segítő szerek is, mint a melatonin vagy a macskagyökér, amelyek segíthetnek elaludni. Néhány macskában azonban kialakulhat a tolerancia ezekkel szemben, és néhány sikeres éjszaka után, ha nem alakított ki új rutint, akkor a gyógyszerek már nem hatékonyak (Horwitz, 2013).

Az is megállapítható, hogy gyakran a benti macskát nehéz rábírní a mozgásra, de vannak rá technikák. A szellemi és fizikai stimulációra alkalmas interaktív játékok, mint az apportírozás, a tollas bot üldözése, a lézeres játék, a rejtett jutalomfalatok mind alkalmasak a mozgásra az elme stimulációja és a gazdával való kötődés kialakulása mellett. Ha van kivel, akkor is jóval többet mozognak (kergetőzés, ugrálás, bújócskázás) és a társaság jó az unalom, a magány és a káros viselkedésminták ellen is. A macskatornyok amellet, hogy mászásra és ugrálásra ösztönöznek, a környezet felfedezésére egyaránt kiválóak. Valamint biztonságos hely érzetét nyújtják a pihenéshez. Léteznek úgynevezett macskakerekek (3.kép) is már, ami egy fejlettebb játék, de megéri a ráfordított időt arra, hogy megtanítsa a macskát, élvezze a használatát. Remek

lehetőséget ad arra, hogy olyan izmokat használjon, amelyeket általában nem tenne, és egyes macskák számára kivezető lehet a frusztrációból (Weil, 2025).

3.kép: Macskakerék lakásban (Forrás: Zooplus)

A pórázon való sétáltatás még napjainkban sem hétköznapi, ám közös feltöltődésnek, mentális és fizikai stimulációnak tökéletes. Ehhez viszont sok türelem, gyakorlás és a fokozatos szoktatás kell (Berek-Halász, 2025).

2.3. A macska kommunikációja

A macska ugyanolyan házi kedvenc, mint a kutya, mindkettő társállatként van számontartva és fele-fele arányban tartják őket. Ellenben a macskákról az etológia sokkal „kevesebbet tud” az ember-macska kapcsolat vonatkozásában, mint a kutyánál.

A macska az emberi neveltetés következményeként marad meg a háznál. Kezdetben anyja és testvérei, majd az ember által nevelkedik, így az alakul ki benne, hogy mind a két részhez tartozik (kettős öntudat). Amikor felnőtt, anyapótléknak nézi gazdáit, mivel onnantól az embertől kap mindent (élelem, gondoskodás). Elmondható, hogy egy tulajdonos minél nagyobb értelmi képességet tulajdonít kedvencének, általában annál több kommunikációt figyelhet meg. Az interakciók sokrétűsége és az érzelmi közösség között összefüggés van (Pongrácz és Szapu, 2018).

2.3.1. A macska testbeszéde és emberhez való viszonya

A macska szociális interakciójába tartozik, hogy hogyan lépnek kapcsolatba mind egymással, mind más fajokkal, többek közt az emberrel is. Környezetük és korai élményeik nagyban befolyásolják társasági viselkedésüket. Az alap érzelmeket, mint a boldogság, a szomorúság, a félelem, a megkönnyebbülés, a frusztráltság, kiterjedt skálán élik meg, amiket nekünk, embereknek fel kell tudni ismerni, reagálni rá. Fontos, hogy átlássuk és kezelni tudjuk macskáink igényeit, valamint, hogy biztosítsuk jóllétüket (Purina, 2024).

Idejük nagy részét ébren töltik, nyugodt körülmények között, ismerős közegükben. Ilyenkor megfigyelhetően elégedettek, kiegyensúlyozottak, szinte úgy látszik, mintha mosolyognának. Nagyon lassan pislognak, ha ilyenkor a gazda is visszapislog, az a kölcsönös nyugalom és biztonság megerősítése. Az elégedett macska dorombol is, de az elégedettség nem kizárólagos feltétele a dorombolásnak. Jelentheti akár azt is, hogy baráti segítséget kíván (például sérülés esetén) vagy a gazdájának köszönetnyilvánítás. Egyhetes életkorban kezdik el a dorombolást, aminek fő kiváltó oka, hogy szopás közben jelezzenek anyjuknak, minden rendben. Ő válaszul visszadorombol kölykeinek. Amennyiben egy felnőtt macska dorombol a másiknak vagy gazdájának, teljesen biztos, hogy az eredendő szülő-ivadék kapcsolat másodlagos megnyilvánulásról beszélhetünk. A felnőtt állat dagasztása például a gazda ölében meghitt és szeretetteljes, ami szintén ide kötődik. Minthogy a simogatás is, mivel az újszülötteleket rendszeresen végig nyalogatja az anyjuk, és az emberi kéz nagyon hasonló érzet. A bundaápolás egyaránt kötődik a simogatáshoz, ám a szigetelésben (mirigyek serkentése) és az illategyensúly helyreállításában is nagy szerepe van. Izgalmi állapotban ez fokozott, pótcselekvésnek mondható ebben az esetben. A túlzott mosakodásra azonban a gazdának figyelni kell, ugyanis a sok szőr lenyelése bélelzáródást is okozhat. Jó gyakorlat és kapcsolaterősítő egyaránt, ha az ember rendszeresen megfésüli állatát. A háton való üdvözlés baráti gesztus és nagyfokú bizalomra vall, hisz a hasát mutató állat kiváltképpen sebezhető. Amennyiben az üdvözlés a lábhoz való dörgölőzést jelenti, illatcsere történik. Ágaskodáskor pedig a fejek összedörgölését szeretné, ami szintén illatcsere jellegű, de közvetlenebb, természetesebb viselkedésforma (Vitale, 2025).

Amikor elkezdenek figyelni valamire, szemeik teljesen nyitottak, pupillájuk összeszűkül. Ide kapcsolódik a zsákmányszerzés első fázisa is, amikor testükkel a földhöz lapulnak, miközben hátsó lábaikat maguk alá húzzák. Farkukat laposan kinyújtják, közvetlenül az elejtés előtt pedig csóválják (egyértelmű vadászjelzés). A macskaizgalom egyértelmű jele a gyors szájnyalás,

mialatt mered valamire. Feszültségevezető szokás, mégpedig, ha egyszerre ideges, mégis kíváncsi.

A változásokra nagyon érzékenyek, több napot is igénybe vehet, míg megnyugszanak. Szorongást és stresszt vált ki belőlük. Ennek a jelei: tágra nyílt szem, tág pupillák, nem pislog, intenzíven mozgó fül (vagy fejhez lapítás), leeresztett fej, mozdulatlan farok, erős stresszhelyzetben pedig földre lapulás, menekülésre készülve. Hasonlókat vehetünk észre, ha fél vagy frusztrált valamitől, ilyenkor meghajlíthatják hátukat, felborzolhatják a szőrüket, sőt még köphet, moroghat, karmolászhat is. Erős frusztráltságban türelmetlenségében sétálhat fel s alá és ha ez tartósan fennáll, depresszió is kialakulhat. Az étvágyuk elmegey, letargikusak, nem kommunikálnak és játszanak.

Ingerültség is kialakulhat a macskáknál. Testük ebben az állapotban merev, viselkedése eltérő a megszokottól, fenyegető magatartást vesz fel. A farokcsóválás a dühösség mellett belső konfliktusra is utal, ami jelzés értékű a mindennapok során. Ilyenkor megfontolt viselkedést kíván. Nem szabad provokálni, hosszan a szemébe nézni, hangoskodni, hirtelen mozdulatokat tenni, megérinteni (fizikai vigasztalás = ilyenkor fenyegetettség érzése). Hagyni kell megnyugodni. Ha az ingerültség rendszeressé válik, állatorvosi segítség szükséges (Purina, 2024).

A macska bútorokon való körömelesítése rendszeres és nem épp kellemes tulajdonsága, ellenben számára szükségszerű. Az előregedett szaruréteg eltávolítása az elsődleges, mindemellett a mancs edzése és az adott bútor megjelölése (gazdáéhoz hozzá teszi a maga illatanyagát) is ide tartozik (Purina, 2024).

Átlag életkoruk 10 év, de az öregedés jelei jó későn jelentkeznek. Csalhatatlan jelei a körülményesebb ugrás és tisztálkodás (merev ízületek), valamint az élesedő szokások.

A macska jelenléte jótékonyan hat az egészségre. Erre két ok van. A macska és gazdája közti fizikai kapcsolat, ami stresszcsökkentő (ebből ered a macskaterápia is). A másik pedig a lelki oldal, ami egyszerű, őszinte és ellentmondásoktól mentes. Az állat oldaláról megvizsgálva egy lakásban tartott, barátságos macska könnyebben kezelhető, kevésbé stresszes (például állatorvosi látogatásokkor) és jobban viseli mind a simogatást, mind a játékot. Így szorosabb kötelék jön létre a macska és a gazdája között, ami mindkettőjük számára életminőségjavító. Ha ez más macskákkal is így van, pláne többmacskás háztartásokban, csökken a rivalizálás, a verekedés és a territoriális viselkedés. Több az összébújás, a kölcsönös tisztogatás és a játék, harmonikusabb a környezet. Ellenben a barátságosságnak hátrányai is származhatnak. Idegen macskákkal gyakoribb lehet a konfliktus a határtartás hiányosságai miatt (verekeedések, sérülések és betegségek) (Vitale, 2025).

Valamint a túlzottan barátságos macska függővé válhat a gazdájától, amiből következik egy szeparációs szorongás a gazda távollétében. Probléma még az idegenekkel való közvetlenség, ami kijáró állatoknál veszélyesebb, ellophatják vagy bántalmazhatják őket. A barátságos viselkedés tehát egy kétélű fegyver (Purina, 2024).

2.3.2. A macska viselkedése fajtársakkal és más állatokkal szemben

A macskák között, ahogyan az emberek között is, vannak hatalmi viszonyok, melyek befolyásolják, hogy ki, mikor és hogyan férhet hozzá bizonyos dolgokhoz, például az élelemhez vagy az alomhoz. A rangsorban magasabban elhelyezkedő macskák nem mindig használják ki az erejüket, de ha mégis, az alacsonyabb rangú macskák jólétét is befolyásolhatják (Knowles, 2003). Amikor a csoportban harmónia van, a domináns macskák jellemzően nem mutatnak agressziót, megelégednek azzal, ha az alacsonyabb rangú egyedek megfelelő tiszteletet tanúsítanak irányukba. Ha azonban előfordul, hogy erőszakosak akkor is, ha nincs szükség rá, az feszültséget és stresszt okozhat a csoport többi tagjának (Crowell-Davis, 2005).

A macska a szociális viselkedési formákat tanulás útján képes elsajátítani, ha a megfelelő környezet biztosítva van számára. Azonban, ha egy kiscica magányosan nő fel, például, ha túl korán elválasztják az anyjától, és egyedülként tartják, akkor szociálisan inkompetens lesz, mivel nem tudja elsajátítani azokat a készségeket, amelyek szükségesek a társas kapcsolatok kialakításához (Vitale, 2025). Ez nem azt jelenti, hogy a macska természeténél fogva ilyen lenne, hanem inkább azt, hogy a környezet, amelyben felnőtt, nem támogatta megfelelően a társas viselkedés fejlődését (Casey és Bradshaw, 2005). A legjobb eredményeket akkor érhetjük el, ha a kiscicák kettő és hét hét között, még fiatal korukban kerülnek emberek közelébe, és lehetőségük van szocializálódni (Crowell-Davis, 2005). Ezen kívül a nyugodt anya jelenléte is segíthet abban, hogy a kiscica könnyebben tanulja meg a társas kapcsolatokat (Macdonald és Apps, 1978). Az emberekhez való kapcsolódás mellett az is fontos, hogy a macskák mikor kezdik el a saját fajukkal való szocializálódást, hogy kialakulhassanak azok a társas kötődéseik, amelyek segítik őket egy szorosabb, harmonikus közösségben élni (Macdonald et al., 2000; Natoli és de Vito, 1991).

A természetben a macskák csoportokban élnek, ami a „királynőből” és alimból, valamint néhány hímből áll (Macdonald et al., 2000). A kandúrok területe nagyobb, magában foglalja a királynő kolóniáját és potenciálisan több másik kolóniát is (Dards, 1978). A csoport egyedsűrűsége részben a táplálékforrások elérhetőségétől és eloszlásától függ.

Csoportviselkedésük összetett és sokszínű, a rangsor kialakításakor rengeteg interakciót figyelhetünk meg. Ezek nem mindig agresszív jellegűek, finom jelekkel is kommunikálnak (jelnyelv, nonverbális kommunikáció) egymással, szabályozzák társas interakcióikat, mint például távolságtartás, fizikális viselkedés (dörzsölés, tisztálkodás, orrérítés stb.) és antagonisztikus viselkedés (például sziszegés, csapkodás, karmolás, harapás) (Natoli és de Vito, 1991; Macdonald et al., 1987). Az interakciók hierarchiát alakítanak ki, ami hozzájárul a béke fenntartásához (Macdonald és Apps, 1978).

Területeket is létrehoznak, amelyeket megjelölnek és védenek, itt gyakoribb a konfliktus (Natoli, 1985a). A vizeletfröcskölés nem csak a kandúrok sajátossága, mindegyik nem, sőt, még az ivartalanított egyedek is végzik, területjelölés gyanánt, csak a hím állatoknál a vizeletnek erősebb szaga van és gyakrabban csinálják (Natoli, 1985b). Sokszor előfordul, hogy az állat megáll és vicsorog, mintha undort érezne valamitől. Ilyenkor épp ellenkezőleg, vonzónak talál egy illatot. A macskának létezik egy különleges, hatodik érzékszerve – az úgynevezett Jacobson-szerv – egy kis cső, mely a szápadlásban van. Ízlelésre és szaglásra való, amely nagyon érzékeny a levegőben lévő vegyi anyagokra, s szerepet játszik a szagnyomok olvasásában (Nemes, 1990). Ezekkel a szagjelzésekkel kommunikálnak a macskák, jelzik vadászterületüket. Rövid távon kiváló a vizuális emlékezőtehetségük, melyre ezek az ismerős szagok is segítségül vannak. A vadászterület nagysága városi vagy lakásban tartott macskának egyértelműen csak töredéke vadon élő, falusi vagy kóbor társaihoz képest (Wolfe, 2001). A városi macskáknál gyakori a verekedés a zsúfoltság és a területek átfedése okán, ami sok esetben elhullással is jár (Potyó, 20223). Alkalmazkodóképességük kiváló, így a kis élettér se okoz számukra gondot. Amennyiben egy kis kijárási alkalmuk van, sűrűn, de rövidebb időtartamú úgynevezett ellenőrző körutakat végeznek. Ez alatt is be tudják gyűjteni a számukra fontos információkat és meg tudják erősíteni szagjelzésüket (Nemes, 1990; Vitale, 2025).

Csoporton belül a macskák szoros kapcsolatokat építenek ki. A szorosabb kapcsolattal rendelkező egyedek általában több időt töltenek egymással. Gyakori, hogy közösen tisztogatják egymást („allogrooming”), amely erősíti a kötődéseket és csökkenti a feszültséget a csoportban (Macdonald et al., 1987). Játszanak is, mely során fontos társas készségek, releváns tapasztalatok alakulnak ki, nem csak a felesleges energiáiktól szabadulnak meg (Vitale, 2025). A macskák közötti dominanciaviszonyokat nem szabad figyelmen kívül hagyni. Ezek határozzák meg az erőforrások, mint az étel és a pihenőhelyek megosztását (Natoli és de Vito, 1991). Konfliktusok minimalizálásához és harmonikus együttélés elősegítéséhez megfelelő környezet kialakítása szükséges (Casey és Bradshaw, 2005). Itt megemlítendő, hogy a macskák tiszta állatok, a piszkuk eltemetését is sokan ennek tulajdonítják. Pedig igazából a saját szagát

kívánja csillapítani, ami az alárendeltséghez köthető, ami szintén jól példázza ezt a hierarchikus felépítést (Nemes, 1990).

Mindennek ellenére általánosságban az mondható el, hogy a macska jobbára magának való, jobban szeret egyedül lenni, mégha könnyen igazodik a több fajtárshoz. Házimacskáknál ez éppúgy igaz, persze ebben szerepe vannak annak is, hogy az élelmet a gazdától kapja (akit fajtársnak tekint amúgy is), így nincs stressz a vadászat sikeressége miatt. Ennek ellenére dolgozik benne a vadászösztön, ha ez nincs biztosítva számára, frusztráltá válik, és ezt figyelembe kell venni (Nemes, 1990; Buis, 2022).

A macskák kapcsolata más állatokkal rendkívül változatos, és nagyban függ a macska egyéniségétől, a genetikájától, a korai szocializációjától (2-7 élethét közti pozitív ingerek – az emberi is ide tartozik) és a másik állat természetétől (Crowell-Davis, 2005; Casey és Bradshaw, 2005). A környezet szintén jelentős hatással van a macska barátkozási képességére. Ha stresszes, zajos vagy zsúfolt, negatívan befolyásol, míg egy nyugodt, biztonságos és ingergazdag barátságosabb, magabiztosabb viselkedést eredményez (Casey és Bradshaw, 2005). Lényeges biztosítani az elegendő helyet, a búvóhelyeket, a kaparófát és egyéb játékokat, hogy a természetes ösztönök ki legyenek elégítve és minél kevesebb legyen a stressz. Általánosságban azt mondhatjuk, hogy a ragadozó ösztön jelentős szerepet játszik a viselkedésükben, a nála kisebb méretű állatokat általában zsákmánynak tekintik (Adams, 2025; Buis, 2022). A dorombolás, mint például egy barátságos gesztus nem csak egymáshoz és fajtársakhoz nyilvánul meg, hanem más állatokkal szemben is. Ez a pozitív kölcsönhatás növeli a háziállatok közti harmóniát és stabilitást (Vitale, 2025).

A macska-kutya kapcsolatban a véletlennek van a legnagyobb szerepe. Amennyiben kölyökkorukban találkoztak egymással, sokkal nagyobb eséllyel lesz barátságos a kapcsolat. A kutya falkatagnak fogja tekinteni a macskát és a macska is megszokja a kutyát (Vitale, 2025; Crowell-Davis, 2005). Azonban, ha ilyen helyzet nem áll elő és egy felnőtt macska egy nagy és ellenséges kutyával kerül szembe, leggyakrabban az alábbi viselkedést láthatjuk: lábujjhegyre áll, és fordított U alakba begömbölyíti a hátát, hogy nagyobbak láttassa magát. Szőre felborzolódik, morog, oldalával fordul a kutya irányába. A „fújás” a macska ösztönös félelmi reakciója, ami sokszor köpéssel és farokcsapkodással párosul. Mindez veleszületett időhúzó reflex, menekülés a célja a támadó elijesztésén át (Casey és Bradshaw, 2005). Ilyenkor az agresszivitás mellett félelmet is éreznek, ami ebbe a testtartásba kompenzálódik. A macska gyorsan rájön, hogy kutyával szemben legjobb védekezés a támadás, mivel a menekülés a

kutyában kiváltja a vadászösztönt. Ha sikerül a kutya érzékeny orrát éles karmaival eltalálni, sok esetben az ellenfél visszavonul.

A rágcsálók (hörcsögök, egerek, tengerimalacok) a macska számára egyértelműen zsákmányállatok, a vadászösztön ehhez túl mélyen gyökerezik (Adams, 2025). Ebből kifolyólag a rágcsálókat biztonságos, a macska számára elérhetetlen helyen szükségszerű tartani.

Ugyan ez a helyzet a madarakkal is. Akár kalitkán keresztül is ki tudja szedni az állatot, de jobb esetben is folyamatos stresszben tartja (Buis, 2022).

Fontos megemlíteni, hogy kivételek természetesen mindig vannak, ritkán, de kialakulhat barátság macska és kutya, vagy akár egy macska és egy rágcsáló között is, de a véletlenre bízni sosem szabad a helyzetet. Ez a felelős állattartás, hogy minden állatunk számára biztosítva van a biztonság és a jólét (Nemes, 1990).

2.3.3. Szexuális viselkedés

A vadmacskák szaporodási ciklusa alkalmazkodik az évszakokhoz és az élelemforráshoz, természetesen házimacskáknál ilyen nincs. Akár január végén is elkezdődhet a párzási idény és amennyiben sikeres, áprilisra világra is jönnek a kölykök. Két hónapra (elválasztásra) rá kezdődik a következő, amelyből nyár végére újabb kismacskák lesznek. Aztán így tovább, a szórás nagy lehet, korlátozás nélkül hihetetlenül gyorsan szaporodnak (Nemes, 1990).

A macskák már nagyon korán ivarérettek (6 hónap), de az ivar, a fajta, a tartási körülmény befolyásoló (Tömöri, 2025). Nőstényeknél a jelei a bagzási hang, a hiszti, a gyakoribb verekedés (nősténynél is), az állandó dörgölözés és hempergés, a far magasba emelése. A nemi szervek megduzzadnak, vérrel telítődnek, ami szemmel is könnyen megállapítható. Lakásban tartott állatnál mindez igen kellemetlen lehet, vannak lehetőségek ennek enyhítésére, mint például nyugtató táplálékkiegészítők, nyakörvek, ellenben az ösztönük roppantul erős, nagyon nehéz elnyomni. Léteznek macskáknak fogamzásgátló készítmények is, melyek jól enyhítik a tüzelés tüneteit, de csak átmeneti megoldás, hisz a tüzelés 3-4 hetes ciklusban működik, nem ajánlott folyamatosan adagolni (magas hormontartalom, daganatos megbetegedések) (Vitale, 2025). A kandúrok 8-10 hónaposan kezdik a szaporodást, indulnak meg a tüzelő nőstények után. Ilyenkor nincsenek figyelemmel semmire, a legtöbb gázolás ekkor következik be, sok a verekedés – ami végzetessé is fajulhat. Náluk az ivarérettség első jele a territórium kijelölése

(vizeletspriccelés), de a bagzási hang náluk is megjelenik. A tüzelő macskák gondozása fokozott odafigyelést kíván. Az ivartalanítás, a nyugodt környezet megteremtése, a játék és mozgás mind hozzásegít ahhoz, hogy a macska és a gazda egyaránt könnyebben túljusson ezen az időszakon. Az ivarzás tünetei, a tüzelés, a fialás, vagy a párzás elmaradása súlyos következményekkel járhat mindkét nemnél. Akár egy betegséget is jelezhet (ivarszervi daganat, sérülések, fertőzések) (Adams, 2025). Tenyésztési szándék nélkül az ivartalanítás fontos lenne. A macskák érdekessége, hogy az ivartalanított egyed is bagzik, párzik, amennyiben nem sikerült a műtét tökéletesen, de lehet már berögzült a viselkedés vagy nem ürültek ki a hormonok teljesen (Tömöri, 2025).

A párzás előtt a macskák gyakran köröznék, dörgölődnek egymáshoz, ezáltal fokozva izgalmaikat. Nagyon sok időt szánnak erre a ceremóniára, majd a kandúr felugrik a nőstény hátára, megragadja a tarkóját a fogaival. Maga az aktus elég rövid (általában tíz másodperc) és a nőstény irányítja. Több kandúr közül válogat, akár több napon át (1,5 hetes időszak). Míg a tüzelés, mint biológiai folyamat háttérben hormonális változások (tüszőérés, petesejt kibocsátás) vannak, addig az ovulációt a hím nemiszerve okozza a nőstényben. Az aktus végeztével a kandúrnak gyorsan menekülnie kell, mivel nemi szervét rövid, éles, visszafelé hajló tüskék fedik. Bevezetéskor nem gond, de visszafelé a tüskék felsértik a hüvely falát, ami fokozott görcsrel jár, amire a nőstény támadással reagál (4.kép).

4. kép: Nőstény támadása párzáskor (Forrás: Zech, 2014)

A sikeres párzást követően a nőstény macska vemhes lesz, aminek az ideje körülbelül 9 hét. A jelei úgy 2 hét múlva látszódnak (emlők megduzzadása, súlygyarapodás). Ebben az időszakban az állat mind lomhább lesz, étvágya csökken és a tisztaság egyre nagyobb szerepet kap. A fialási

idő közeledtével a nőstény nyugtalansága fokozódik, megfelelő hely (csendes, zavartalan) után kutat az utódai világrajöveteléhez. Lakásban egyaránt megvizsgálja a szekrény mélyét és minden kis zugot. Teljesen étvágytalanná válik, ez már azt jelzi, hogy csak pár óra van hátra. Vannak olyan macskák, melyek utálják, ha mindeközben zavarják őket, de vannak közömbösek és simulékonyak is. Maga a fialás hosszú folyamat, akár több óra is lehet (minden kölyköt egyenként ellát, mielőtt jön a következő), ami nagyon kimerítő. Átlagosan 4-6 kölyköt ellenek. Az első szoptatás kulcsfontosságú az immunrendszer kialakulásában (kolosztrum) (Catman, 2024). Minden kölyöknek külön csecsbimbója van, amit szag alapján tudnak megkülönböztetni, ami már születéskor is kiváló amellet, hogy vakon és süketen születnek (Adams, 2025). Egy hét után nyílik ki a szemük, az első hónap végére kezdenek előbújni a fogak és elkezdenek játszani is egymással. Fialás után 1-2 héttel már újra fogamzóképes a nőstény. A 30. nap körül az anyamacska új fészekbe költözteti a családot. Ez a vad ősztönből ered és a táplálékforráshoz van köze. Bár két hónapos korig szopnak, de egy hónap után már kóstolgatják a szilárd táplálékot. Öt hónaposan kezdik el jelölni a vadászterületüket, ekkora már tejfogaik kihullnak és a játékkedv is apad. Féléves koruktól tekintjük őket teljesen önállóknak (Nemes, 1990).

2.4. Állategészségügy

A szervezet immunitása (veleszületett és szerzett) a vírusokkal, a mikroorganizmusokkal és a baktériumokkal szembeni védekezés, amit az immunrendszer működtet. Minden élőlény úgy születik meg, hogy a teste védekezéssel bír. Főként az életmód és a táplálkozás hatására változik a működése és a minősége, de számos tényező befolyásolja, mint például a szennyezett környezet vagy az elhanyagolás, stressz.

A táplálkozás kapcsán a táp az emésztőrendszerre, főleg a belekre gyakorolt hatása miatt lényeges. Összefüggés látható az immunitás és a bélflóra között (rossz bélrendszer = gyenge szervezet).

Nem elhanyagolható a vizsgálatok-, az állatorvosi látogatások rendszeressége, ami minden gazda felelőssége. A vizeletvizsgálat a leggyakoribb és az első diagnosztikai lépés a macska bármilyen betegsége esetén, a krónikusnál pedig megelőző vizsgálat is, amely az egészségi állapot rendszeres védelmét szolgálja. Gyors és olcsó, számos betegség megállapítható belőle (Roman, 2025).

A következőkben a teljesség igénye nélkül, ám a leggyakoribb macskabetegségekre térek ki.

2.4.1. Belső élősködők

Egyaránt érinti a kinti és a benti állatot, de persze a kint élő és kóbor macskáknál a veszély sokkal fokozottabb (immunitás), nem lehet tudni, mit eszik, hol jár. A legtöbb esetben a zsákmányon (egerek, madarak, hullók, kételtűek) keresztül jutnak be a szervezetbe és okoznak megbetegedést. Ellenben az esővíz ivása, más macskákkal való kontakt, a szennyezett talajon való hempergés is veszélyforrás. Lakásban tartott macskáknál a gazda cipője, a meg nem mosott kézzel való simogatás is szerepet játszhat. A leggyakoribb a macskák körömférge a vékonybélben és a galandférges az emésztőrendszerben (Luszczyk, 2020).

Belső élősködőre utal az apatikus viselkedés, a látható harmadik szemhéj (úgynevezett pislogóhártya) - ami egy evolúciós maradvány, egészséges állatnál nem látható, a hányás, a hasmenés (lazább vagy gyakoribb ürítés, állagának-színének megváltozása), a fulladás, a nyáladás, a letargia és viselkedésváltozás, az anális terület gyakori nyalása stb. A tüdőt érintő parazitáknál köhögés, légszomj és hányási reflex figyelhető meg. Nem kell, hogy minden tünet jelen legyen, egy tünetre is figyelmet kell fordítani (Luszczyk, 2020). A fertőzés előrehaladtával a férgek ürülnek a hányásban vagy a székletben, ami már szemmel is egyértelműen látható.

Féregtelenítésre használható tableta, gél vagy paszta, valamint az egyre jobban terjedő, nyakra cseppenthető spot-on csepp. Amennyiben több állat van együtt tartva, úgy mindegyiket egyidőben szükséges féreghajtani (Luszczyk, 2020).

Megelőzésre, időben való beavatkozásra az mondható, hogy a kinti macskáknak a székletét három-négy havonta (vadászat esetén sűrűbben), szobamacskákét ritkábban is elég megnézni. A kiscicák féregtelenítését 3-4 hetesen kell elkezdni, majd 2 hét elteltével ismételni. (Luszczyk, 2020).

2.4.2. Bőrgomba

Főleg a hosszú szőrű, az idős és az elhanyagolt (legyengült immunrendszerű) macskák problémája. Fertőző, alattomos betegségről van szó, amit sajnos a gazda (főleg az idősek és a kisgyerekek) is elkaphat. Sok esetben tünetmentes (a bunda nyalogatása tisztít), életkortól független és általában a háziállatok adják át egymásnak. Súlyos esetben kopaszodás, pikkelyes bőr következik be, majd elszíneződés és érgyulladás.

Leggyakoribb tünete a kopasz foltok a testen. Viszketést ritkán okoz, csak akkor, ha az állatnak belső parazitái is vannak (Pieczulis, 2021).

Gyógyítása hosszú folyamat, több hét. Legjobb a megelőzés a megfelelő higiéniával, főként a macska ágyának és kosarának sűrű tisztításával (itt a legtöbb a szennyeződés), bundaápolással, megfelelő táplálással, a macskapanziók- és a stressz elkerülésével (Pieczulis, 2021).

2.4.3. Hólyaghurut

Különösen gyakori és az utóbbi években terjed (Tarnacka, 2025; Wiszcz, 2020). Mind a genetikai hajlam (alapvetően is érzékeny húgyutakkal bírnak), a nem elégséges vízbevitel, a száraz eledel, a túlsúly és a kevés mozgás váltják ki. Okok közt említendő a bakteriális-, a vírusos- és az immunológiai fertőzések, a vesebetegségek (ami szintén gyakori náluk), de a cukorbetegség és a rák is (Tarnacka, 2025). Szakértői vélemény szerint a stressz egyaránt hajlamosít (a hólyag idegei, nyálkahártya és a stressz között van összefüggés) (Wiszcz, 2020). Macskák esetében stresszkiváltó a többi háziállattal, de egyaránt a gazdával is fennálló feszült kapcsolat, egy esetleges költözés, az egyedüllét (a gazda utáni vágyakozás), a fizikai és szellemi aktivitás hiányossága, a beszűkült élettér, az unalom, vagy csak egy szennyezett alomtálca, amely nem vonzó az ürítéshez.

Fő tünetei az alomtálca gyakoribb felkeresése (kis mennyiségű vizelet hangadással, később a vizelet sötétedése, véresedése) vagy mellé ürítés, a húgycsőnyílás nyalogatása, a has szőrzetének nyalása (kopaszodás), apatikusság, étvágytalanság, elbújás, idegesség és agresszivitás a fájdalomtól, több macska esetén a beteg állat elszeparálódik (Tarnacka, 2025). Már a legelső tüneteknél rögtön állatorvoshoz kell vinni (Wiszczy, 2020).

A gazda sokat tehet mindez ellen, ha kizárja a stresszokozókat az állat környezetéből. Meg kell tehát vizsgálni, hogy életkörülményei megfelelnek-e az etológiai igényeknek (Wiszczy, 2020).

2.4.4. Macskaleukózis (FeLV)

Globálisan a macskák fertőző betegségeinek a leggyakoribb előfordulási arányával bír.

Nehéz beazonosítani, tünetei állat és állat közt is más lehet, így a rendszeres állatorvosi kontroll és laborvizsgálatok fontosak a betegség időben történő felismeréséhez (Roman, 2025). De például az étvágy csökkenése vagy éppen növekedése, a szőrzet megváltozása, a sápadt íny (vérszegénység), fogyás, fáradtság, emésztési problémák, gyakoribb fertőzések, nehézlégzés, megváltozott viselkedés (ingerlékenység, agresszió, apátia) jelzés értékű (Csörgő, 2025).

Érintkezés útján terjed, legyen az nyál, vér, vizelet, ondó vagy anyatej (Natoli és de Vito, 1991). Kezelésében a tünetek csillapítása és az immunrendszer támogatása (étrend) a cél, mivel gyógyíthatatlan betegségről beszélünk (Drzewinska, 2024). Így a megelőzése az elsődleges, ellene védőoltás is rendelkezésre áll. A beteg egyedet el kell különíteni, csak más, szintén leukémiás macskával élhet együtt, vagy olyannal, akit rendszeresen oltanak (Drzewinska, 2024). Ennek ellenére a veszély mindig fennáll, célszerűbb, ha a beteg állat egyedül, más háziállat társ nélkül él.

Ezzel a megbetegedéssel általában 2-4 évet élnek, de egyes macskák akár jóval tovább is (Drzewinska, 2024; Tarnacka, 2025).

2.4.5. Szívizom betegség

A macskák egyik leggyakoribb, kiszámíthatatlan és gyógyíthatatlan szívbetegsége. Némely fajta fokozott hajlammal bír: maine coon, ragdoll, szfinx, brit rövidszőrű, perzsamacska és a bengáli. Számos kutatás foglalkozik ezzel a betegséggel, de még napjainkra se találták meg a pontos okokat, csak a genetikai mutáció ismert egyedül. Mind a felismerése, mind a kezelése kihívás.

A hipertrófiás diagnosztizálás fordul elő (az élete során bármikor) a legnagyobb százalékban, ritkábban restrikciós és DCM kardiomiopátia (szívüreg megnagyobbodás, taurin hiány) (Tarnacka, 2025).

A tünetek sokfélék: lihegés, gyors fáradékonyság, súlyos esetekben ájulás, légszomj, végtagbénulás.

A betegség megállapítására vannak laboratóriumi vizsgálatok, szívultrahang, EKG és röntgen.

Az első tünetek megjelenését követően az átlagos élettartam 4 év.

Szintén a megelőzés a kulcs, azaz a megfelelő táplálás, -mozgás, -játék, rendszeres állatorvosi kontroll, a gazda figyelmessége és szeretete (Tarnacka, 2025).

2.4.6. Árvaság

Mint a pszichés betegségek kiváltója.

Ez egy olyan hosszú távra szóló pszichológiai és viselkedésbeli állapot, amely a korai életszakaszból ered és amit az anyai gondoskodás hiánya (árvaság, korai elválasztás, nem megfelelő gondozás) vált ki (Casey és Bradshaw, 2005; Crowell-Davis, 2005). A macska egész életére kihatással van.

Tünetei változatosak: túlzott féltékenység, agresszió (például játék közben is megharaphatják a gazdát), ürítési gondok, öncsonkítás, túlzott nyávogás, tanulási nehézségek, szopóreflex megmaradása, PICA-szindróma (más ételének a lenyelése, elfogyasztása), erős zúzóreflex (Crowell-Davis, 2005).

Gyanú esetén állatorvosi konzultáció keretein belül dolgozni kell az állat önbizalmán és biztonságérzetén, ami sok türelmet és időt igényel. Minél több játék (minimum fél órát egy nap és jutalmazással záruljon) és stimuláció szükséges, meg kell neki tanítani a határokat, napi rutint kell bevezetni (Casey és Bradshaw, 2005; Purina, 2024).

Ha a macska kézre vagy lábra támad, túl agresszív, be kell fejezni a játékot és hagyni, hogy megnyugodjon. Lehet rejtekhelyeket is kialakítani (alagutak, házak), vagy kihasználni a természetes megfigyelőkészséget és vadászatot, radiátorágyakat, fali polcokat létrehozni. A macskaágyba tett puha takaró, kabalafigura jó megoldás (dagaszthat és ölelgethet). Ha az állat elbújik, időt kell neki hagyni a megnyugvásra. Több háziállat esetén elkülönítéssel fontos szocializálni. A változások, amennyire lehet, kerülendők (Crowell-Davis, 2005).

Lehet használni kontakt feromonokat, ami nyugtató hatású. Szélsőséges esetekben szükségessé válhat egy állatviselkedés-szakértő segítsége is vagy az állatorvostól szorongásoldó gyógyszer vagy más farmakológiai szer (Casey és Bradshaw, 2005; Drzewinska, 2024).

2.5. Jogsabályok a tartásra

A macska tartásánál figyelembe kell venni, hogy természetes viselkedése kielégíthető legyen úgy, hogy a meglévő lakóközösség beállt rendjét tartósan és ok nélkül ne háborítsa. Kóborlását közterületre, vagy más magántulajdonban lévő ingatlanra meggátolni elsősorban nem azért szükséges, mert a jogszabály tiltja, hanem a felelős állattartás miatt. Ami magába foglalja a környezetre és az élővilágra való figyelmet mind más emberekre, mind más állatokra.

Az állatvédelmi törvény kimondja, hogy az állattartónak gondoskodni kell az állat optimális és biztonságos elhelyezéséről, az adott állatfaj igényének szakszerű kielégítéséről, szökésének gátlásáról. Mindez a közigazgatási jog része, amelyek betartását közigazgatási szervek, hatóságok ellenőrzik. Probléma esetén kényszerítő eszközökkel, különféle szankciókkal bírják rá az állattartót a mulasztás pótlására, megadott határidőre. Ezek az eljárások sajnos csak formálisak. Sok esetben az adott terület jegyzője, avagy hatósági állatorvosa a bejelentés után elbeszélget a gazdával, megígérteti a pótlást.

Az állatvédelmi törvény maximálisan állatfókuszú, az állat szempontjából vizsgálja az adott ügyet (külvilág hatásai elleni védelem/a külvilág védelme az állat hatásaitól) és elsősorban az állat felett aktuálisan, tényszerűen befolyást gyakorlót szólítja meg. Ha lakóközösség vagy szomszéd is érintett, az már másik jogszabály alá tartozik. Magyarországon az 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről pontosan fogalmaz a „kijárós” macskákkal kapcsolatban: 5. § (1) * Az állattartó gondoskodni köteles az állat megfelelő és biztonságos elhelyezéséről, szakszerű gondozásáról, szökésének megakadályozásáról (Kajó, 2022).

Lényeges megérteni, hogy nem minden ember állatszerető, ami teljesen rendben van. Jogos tehát az elvárás, hogy a saját kertjükbe ne legyenek idegen állatok, azok semmilyen kárt ne csináljanak (például ürülék, rongálás, fertőzés). Gyakori eset például a „megölte a kutyád a macskámat”. A kutya territoriális állat, ő is csak ösztönösen cselekszik, szóval a kérdés újra az, hogy mit keresett az idegen macska a szomszédban. Ha tudható, ki a tulajdonos, az állatot be kell fogni és szólni a gazdának annak elszállításáról. Sőt, az állat vissza is tartható az okozott kár megtérítéséig (Kajó, 2022). A kóbor házimacskákkal már más a helyzet, mert nem tartozik senkihez. Ilyenkor az állat tulajdonjoga a találóra száll, amennyiben arra igényt tart, de kötelessége mindent megtenni, hogy a tulajdonos visszakaphassa. Ha 3 hónapig nem jelentkezik a tulajdonos, akkor is automatikusan a találóé lesz. Várható élettartamuk sokkal rövidebb, fő hordozói a fertőző macskabetegségeknek (FIP, FeLV, FIV). Megélhetésük okán

pusztítják az élővilágot. Külföldi példát hozva Ausztráliában olyannyira túlszaporodtak, hogy módszeresen, szándékosan irtják őket, mert különben féltő az ökológiai katasztrófa. Szintén tudományos eredmény, hogy a házimacskák párosodása a vadmacskával elindítja azt az úgynevezett hibridizációs folyamatot, aminek következtében előbb utóbb a vadmacska eltűnik. Más oldalról a kóborló állatra is sok veszély vár. Rendszeresek a mérgezések, lövöldözések. Etetni se szabad csak úgy a kóbor állatot, mivel ezzel is csak a szaporodásához segítjük hozzá. Jelezni kell az illetékes menhelynek, állatvédőknek, ahol megfelelő ellátáshoz jut és ivartalanítva lesz, majd optimális esetben gazdásodik (Potyó, 2023).

Jogszabály védi az állatokat a bántalmazástól és a kínzástól egyaránt (az állatok védelméről szóló törvény – tilos az állat szükségtelen, fájdalmat okozó bántalmazása; és a Büntető Törvénykönyv – „*aki gerinces állatot indokolatlanul bánt vagy olyan bánásmódot alkalmaz, amely alkalmas arra, hogy annak maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza, az állatkínzást, vagyis bűncselekményt követ el.*”) abban az esetben is, ha a macska kárt okozott a kertben vagy például a baromfiállományban. Az állatvédelmi törvény uniós szabályozás révén tiltja a macska élelmezési okkal való elpusztítását is, valamint a macskaprém behozatalát, tartását, birtoklását és forgalmazását egyaránt (11. § (1), (2) bek.) (Kajó, 2022).

2.5.1. Macskatartás lakásban

Mindezt önkormányzati rendelet szabályozza és magában a társasházi döntések is.

Napjainkban az ingatlan nagysága határozza meg azt, hogy mennyi benne a tartható állatlétszám. A kutyákra ezek a jogszabályok jobban kitérnek (6 m²/kutya). A macskára vonatkoztatva elég kevés jogszabályi előírás létezik. Nincs oltási kötelezettség, csak állatorvosi ajánlás, megjelölni se kell őket. Ezáltal a hatóságok nehézkesen tudják alkalmazni a jogszabály által előírt „szökés megakadályozására” vonatkozó szankciókat. Ez alól csak örökbefogadás esetén van kivétel. A 41/2010. (II. 26.) Korm. rend. a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról például annyit ír elő, hogy az örökbeadott macska transzponder megjelölésének költségei az örökbefogadót terhelik (3. § (3) bek.) illetve, hogy a kutyához és a görényhez hasonlóan a macskakölyköknek 8 hetes korukig az anyjuk mellett a helyük, vagyis e kor alatti forgalmazásuk kizárólag az anyaállattal együtt lehetséges (14. § (15) bek.) (Bogdánffy-Szőke, 2022).

Egy társasházban, a közös tulajdonú részeken (például lépcsőház, pince, udvar) a lakógyűlés bármiről dönthet. Ha ezeken a részeken a lakógyűlés megtiltotta az állattartást, akkor az ellen

nem igazán lehet mit tenni. Lakásra vonatkoztatva, ha csak a társasház közös képviselője nem rendelkezik másképp, lakásonként kettő macska tartható. Azonban a macskatartás szabályai társasházanként is eltérhetnek. Mindenképp érdemes megnézni a házirend állatokra vonatkozó részét, illetve egyeztetni a közös képviselővel. Elviekben a macskatartás a lakáson belül mindaddig magánügy, ameddig nem túl zajos, nem túl bűdös, vagy nincs szó állatkínzásról. Természetesen a zaj és a szagok terén mindenkinek más az ingerküszöbe, és előfordulhatnak túlzások a szomszédok részéről is. Azonban érdemes belegondolni, ha folyamatosan nyávog a macska, akkor biztosan minden igénye ki van-e elégítve. Ha itt életbe lép egy probléma, ott már egy társasházi döntés nem elegendő. Állattartási ügy vagy szomszédjogi per keretében lehet megoldásra jutni (Kajó, 2022).

2.5.2. Macskatartási szabályozások külföldön

Az EU-ban 72 millió kutyánál és 83 millió macskánál is többet tartanak az állampolgárok. Ha megvizsgáljuk részletesebben, azt látjuk, hogy Romániában van a legtöbb kutya- és macskatartó. Ennek oka, hogy a románoknál a legnagyobb még a falusi lakosság aránya, ahol közel mindenhol van legalább egy kutya és/vagy macska. Noha haszonállatként vannak ott jelen és nem házi kedvencként (a Covid járvány adott lendületet a házi kedvenceknek), a statisztikákban szerepelnek. Nagy állatbarátok még a lengyelek és a csehek 42-41%-kal. Az EU-tagállamok többségében az állattartó háztartások aránya 20 és 28 % között van (ZF, 2021). Leghátul a görögök (14%), a svédek (16%), a norvégok (17%) és az osztrákok (17%) állnak. A házi kedvencek népszerűsége kultúránként változik. Nálunk például a kutya-macska aránya kiegyenlített, míg a franciáknál a macskatartás dominál, a spanyoloknál fordítva, a legnagyobb madárimádók pedig az olaszok (ZF, 2021). A jelenlegi uniós jogszabályok sajnos nem biztosítanak megfelelő védelmet a kutyák és a macskák számára. Jólétükre vonatkozó tagállami szabályok igen eltérők, és számottevő különbségek figyelhetők meg olyan kérdések tekintetében, mint az azonosítás és a nyilvántartás, a tenyésztelepek nyilvántartásba vétele, valamint a tenyésztéssel kapcsolatos korhatárok. A javasolt szabályok és követelmények az EU-ban kizárólag a tenyésztők, az eladók, a kisállat-kereskedések és a menhelyek által tartott kutyákra és macskákra vonatkoznak. A tagállamoknak háromévente jelenteniük kell a Bizottság felé az állatjóléttel kapcsolatos adatokat. Ezek alapján a Bizottság ötévente nyomkövetési jelentést tesz közzé az EU-ban értékesített kutyák és macskák jólétéről. Ez alapján határoz majd arról, hogy szükség van-e további intézkedésekre. A szabályok végrehajtásáért, valamint a

szabálysértőkkel szembeni hatékony szankciók alkalmazásáért a tagállamok lesznek felelősek (ZF, 2021).

A házi macskák lassan szó szerint előzönlük a világot. Ivartalanítási korlátozás nélkül globálisan jelentős szaporulattal számolhatunk, aminek egyenes következménye az énekesmadarak és kisemlősök állományainak drasztikus csökkenése. Angliában, az Egyesült Államokban és Ausztráliában is vészes a helyzet, a problémára minél előbb intézkedésekre lesz szükség. A lengyeleknél a házi macska invazív faj, Új-Zélandon pedig harcolnak ellenük, 2050-ig fel szeretnék számolni az összes kóbor ragadozót (Potyó, 2023).

Az Egyesült Királyságban jelenleg több, mint 247.000 gazdátlan macska közül a legtöbb a sűrűbben lakott és társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű területeken él. Hasonló a helyzet a tengerentúlon is, az Egyesült Államokban évente több milliárd madarat és apró termetű emlőst ölnek meg a macskák. A szakemberek szerint ez jelenti jelenleg a legnagyobb veszélyt az ország vadvilágára. Azt mondják, hogy több állat pusztul el évente az országban a macskák karmai között, mint közúti balesetben vagy mérgezésben. Arra is kitértek, hogy az elkóborolt, félvad példányok nagyjából háromszor több állatot ölnek meg, mint a házi kedvenceként tartott társaik. De a házból kiengedett szőrös kis kedvenceinket sem kell félteni e tekintetben, a gazdáiknak jóval több odafigyelést és felelősséget kellene vállalniuk macskáik tetteiért (Potyó, 2023).

Az ausztrál kormány 2015-ben természeti csapássá nyilvánította a vadon élő macskákat, és célul tűzte ki kétmillió egyed leölését 2020-ig mérgegsapdával és vadászpuskával. 2021. október 1-jétől Ausztráliában, Knox City Council területén a házimacskákra 24 órás kijárási tilalmat rendeltek el. Azaz nem kóborolhatnak gazdájuk portáján (ház, fészer, garázs, udvar, kerítés) kívül – korábban olyan szabályozás volt, hogy napnyugta és napkelte között be kellett zárni az állatot, ez ennek a szigorítása. A cél mind a macskák, mind a helyi élővilág óvása és az egyéb kellemetlenségek (sérülések, betegségek) megelőzése (Cooper, 2021). A szabályozás életbe lépését követően 6 hónapig csak figyelmeztetést kaptak azon tulajdonosok, akik ezt nem tartották be, majd első esetben 91 AUD dollár (kb. 20.000 Ft) bírságot róttak ki rájuk, a további jogsértések esetén pedig 545 AUD-t (407 USD). A szabályozások bevezetését követően felmérést végeztek és a válaszolóknak több mint a 86 %-a (kiknek a fele macskatulajdonos volt) jobban egyetértett a kijárási tilalommal, mint a korábbi szankciókkal. A másik táborból viszont haragot váltott ki, ők a felülvizsgálatot kérték és a szabályozás fokozatos bevezetését (jólét és szabadságjogok) Más államokban eddig a törvényhozási korlátozások nem tettek lehetővé hasonló szabályozást még napjainkban sem. Az Invazív Fajok Tanácsa szerint, ha csak Sydney térségében bevezetnék a macskák napi teljes kijárási tilalmát, máris mintegy 66 millió őshonos

állatot menthetnének meg évente. Az ausztrál háztartásoknak körülbelül az egyharmadában tartanak kisállatot és ezek felében legalább kettő vagy annál több is van (Cooper, 2021).

Németországban van egy kisváros, ahol például úgy védik a talajon fészkelő búbospacsirtákat fészkelési időszakukban, hogy gátolják a macskák kijárását ebben a periódusban. Amennyiben ezt a gazda nem tartja be, súlyos pénzbírságot kap (Potyó, 2023).

Bécsben 2013-ban indult el a kóbor macskák populációjának szabályozására irányuló projekt un. cicahotelek létrehozásával együtt. Befogják és ivartalanítják az állatokat, kapnak oltást és chipet. A cicahotelek szigetelt, szalmával bélelt faladák felhajtható tetővel, két rekesszel. 2-3 állat fér el benne egyszerre. Önkéntesek tartják karban és etetik meg a gazdátlan jószágokat. (Dungler, 2014).

2023. márciusában Angliában kötelező lett a mikrochip a macskáknak is 20 hetes kor felett. Közel egy évet adtak a gazdáknak ehhez a beavatkozáshoz, amit, ha elmulasztottak, több mint 200.000 forintnak megfelelő fontot kellett befizetni. A kutyáknak már hazánkban is évek óta kötelező a mikrochip, cicáknak is van lehetőség, de nálunk ez még nem kötelező. Talán az angol példa megváltoztatja ezt (CEVA, 2023).

2.5.3. Macskavédő szervezetek hazánkban

Ami egyértelműen csak macskás, az a Magyar Macskavédő Alapítvány, amit Daniela és Stefano Trebbi alapított.

Általános céljuk, hogy meghonosítsák a kulturált és felelős macskatartást, felhívják a figyelmet az elszaporodott házimacska állományra és az ivartalanítás fontosságára, érzékennyé tegyék a társadalmat a macskafaj, mint értelmes, érzésekkel bíró, szenvedésre képes élőlény iránt, erkölcsi felelősséget ébresszenek a macskák és minden élőlény felé, illetve ezekre az elvekre tanítsák és neveljék a jövő nemzedékét. Szigorúbban ellenőrzik a macskatenyésztést, az áltenyésztőket és szaporítókat leleplezik és felelősségre vonják. Együttműködnek más országos és külföldi állatmentő szervezetekkel. Valamint minden civil macskamentőt támogatnak mind anyagi, mind nem anyagi vonalon.

Elsődleges tevékenységük a kóbor macskák ivartalanítása, mentéssel nem foglalkoznak. A befogás-ivartalanítás-visszaengedés módszerrel gyors és hatékony segítséget nyújtanak a kóbor állatok létszámcsökkentésében. 27 magyarországi városban működnek együtt helyi állatorvosokkal, akikhez az önkéntesek viszik az állatokat.

Az általuk ivartalanított kolóniák etetéséről személyesen, vagy önkéntesek, civilek segítségével gondoskodnak. Létrehoztak egy hirdetőoldalt is, ahová ingyen fel lehet tölteni a gazdikereső macskákat: cicaorokbefogadas.hu.

Valamint most van alakulóban, fejlesztés alatt az Országos Állatvédőrség Alapítvány. Céljuk, hogy a felelős állattartáshoz teljes tudásanyagot, segédletet adjanak. Letölthető kérdéssorok, korcsoportonként való bontásban összeállított teljes tananyag, kiegészítő tudásbázis és játékos feladatmegoldók, magyarázóábrák állnak a pedagógusok rendelkezésére, melyeket osztályfőnöki, biológia, természettudomány órákba építhetnek be vagy önálló foglalkozásként szakkörökben tudnak felhasználni. A magyar állatvédelmi jogszabályokról és a hazai állatvédelemről is említést tesznek.

A másik vonulatuk az önkormányzati határozatok, végzések biztosítása, szerkeszthető formában való megtalálása legyen az helyszíni szemle, különféle határozat, avagy végzés.

Szeretnék elérni, hogy mindennek fejlesztéséhez Magyarország településeinek vezetői is hozzájáruljanak és megosszák az állatvédelemmel kapcsolatos tapasztalataikat.

Irodalmi kutatásomból kitűnik, önmagában hiába a vonzódás, az erős érzelmi kötődés a macskákhoz, fel kell ismerni valódi szükségleteiket, valamint értelmüket egyaránt a természet oldaláról. Szükségszerű változtatni a jelenlegi macskatartó szokásokon a problémák megoldása érdekében. Az első, legsürgősebb lépés a házimacska-állomány nagy részének az ivartalanítása lenne. Csak ezzel 10-15 év alatt gyérítés nélkül is visszaszoríthatók lennének. Egy kis odafigyeléssel sokat tehetünk mind a macskák jólétéért, mind a természeti világunk megóvásáért.

3. Anyag és módszertan

3.1. A kutatás célja

A kutatásom célja volt felmérni különböző országokban, illetve területeken a macskatartással kapcsolatos szokásokat, átfogóbb képet kapni arról, hogy ezen állatok etológiai igényei milyen mértékben kerülnek kielégítésre, illetve, hogy van-e bármiféle regionális vagy kulturális különbség a gyakorlatokban, és ezek milyen hatással vannak a macskák életminőségére.

3.2. A kérdőíves kutatás lebonyolítása

A kutatás egy online kérdőív segítségével valósult meg a Google Forms-on keresztül. A kérdőív 2024. október elejétől 2025. február végéig volt elérhető és kitölthető. A kérdőív online felületen keresztül, elsősorban macskatartóknak fenntartott és létrehozott csoportokban, több közösségi médiafelületen került közzétételre. A kérdőív elérhető volt magyar és angol nyelven is, lehetővé téve nem csak hazai válaszok fogadását is.

A válaszadás önkéntes és anonim módon történt. Az adatok feldolgozása során kizárólag az összesített, név és egyéb beazonosíthatóság nélküli eredmények kerültek felhasználásra.

3.3. A kérdőív felépítése és kérdéstípusok

A kérdőív összesen 26 kérdést tartalmazott, magyar és angol nyelven külön-külön, amelyek különböző típusú válaszadási lehetőségeket tartalmaztak: szerepelt benne egyválaszos, többválaszos, nyílt végű, valamint eldöntendő kérdések is. Ezen kívül kettő kérdéshez több alkérdés kapcsolódott, az egyikhez hét, a másikhoz kilenc darab. A kitöltők ezen állításokat egy Likert-skálán értékelték. A kérdőív több nyelven való kitölthetősége miatt a legelején volt egy technikai jellegű kérdés, amit nem számítottam bele a kérdésszámba.

A kérdések tematikusan több témakört is érintettek: egy része a gazdákra vonatkozott, demográfiai adatokra (életkor, ország, lakóhely típusa stb.), míg másik része az állattartási szokásokra és a lakókörnyezet jellemzőire tért ki.

3.4. A mintavétel jellemzői

A kérdőív kitöltése önkéntes és anonim alapon történt, online felületen keresztül. A válaszadás nem volt kötelező, így nem tekinthető reprezentatívnak. Összesen 722 válasz érkezett be. A kitöltők többsége Magyarországon lakik, de válaszok több országból is érkeztek, így lehetőség nyílt bizonyos mértékben a nemzetközi különbségek megfigyelésére is.

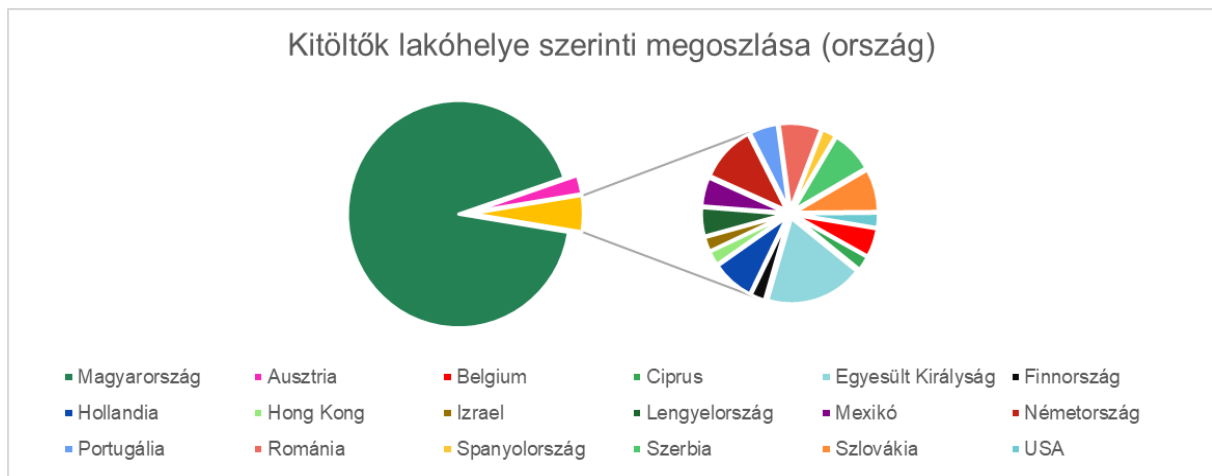
3.5. MI használat

A dolgozat elkészítése során mesterséges intelligencia került alkalmazásra forráskereséshez, helyesírás-ellenőrzéséhez, valamint a dolgozat struktúrájának finomhangolásához.

A következő fejezet a kérdőív alapján kapott válaszok részletes elemzését mutatja be.

4. Kutatási eredmények elemzése diagramokkal

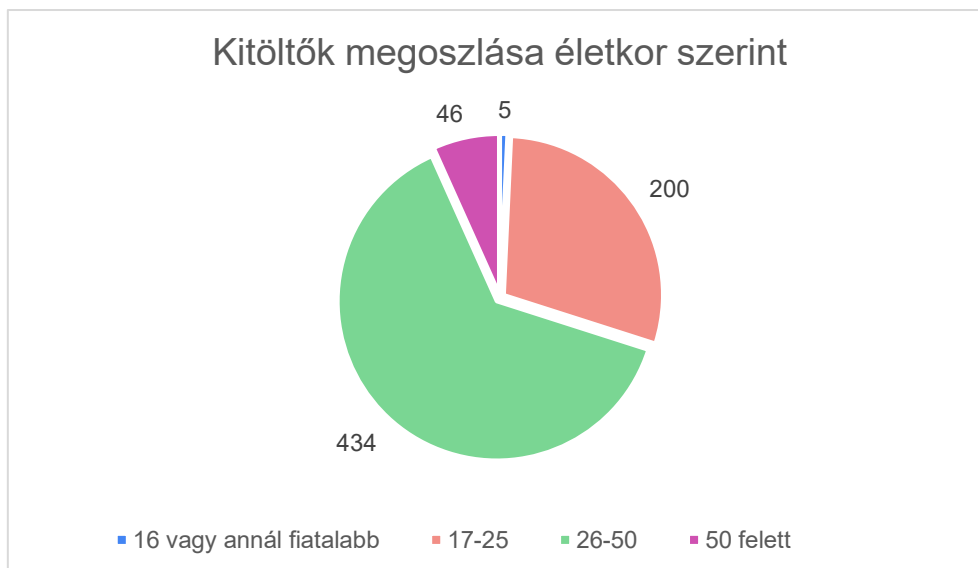
4.1. Demográfiai adatok

1. ábra A kitöltők lakóhely szerinti megoszlása

A kitöltők lakóhely szerinti megoszlását bemutató diagram (1. ábra) alapján egyértelműen látható, hogy a válaszadók túlnyomó többsége Magyarországon él, ez az arány meghaladja a 80%-ot.

A nemzetközi részvétel szempontjából Ausztria és az Egyesült Királyság volt a legjelentősebb, bár ezek részaránya is lényegesen alacsonyabb a hazai válaszadókénál. A további országok (például Finnország, Mexikó, Izrael vagy Szlovákia), képviselése annyira minimális, hogy statisztikai szempontból nem reprezentatív, ezek hatása a minta egészére nézve elhanyagolható. A reprezentativitás biztosítása érdekében az elemzés további részében kizárólag a Magyarországról és Ausztriából származó adatokat vettem figyelembe.

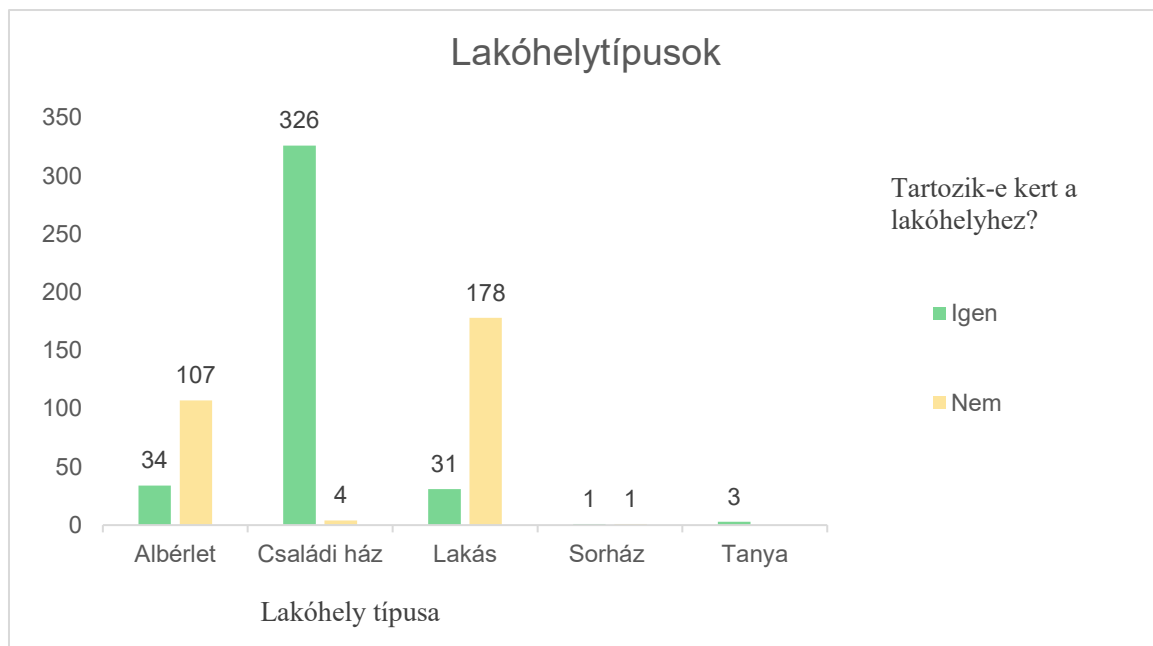
2. ábra A kitöltők életkor szerinti megoszlása

A kérdőív kitöltőinek korstruktúrája alapján egyértelműen dominál a 26-50 év közötti korosztály (2. ábra), a válaszadók közül 434 főt tesznek ki. Ez az eredmény összhangban van a kutatás céljával, hiszen életkorilag pont a macskatartással leggyakrabban összefüggő aktív felnőtt korosztályt reprezentálják.

A második legjelentősebb csoport a 17-25 évesek (200 fő), ami azt mutatja, hogy a fiatalok körében is népszerű a témakör. Ezzel szemben a 16 év alattiak (5 fő) és az 50 év felettiak (46 fő) alul reprezentáltak voltak.

4.2. Életmód

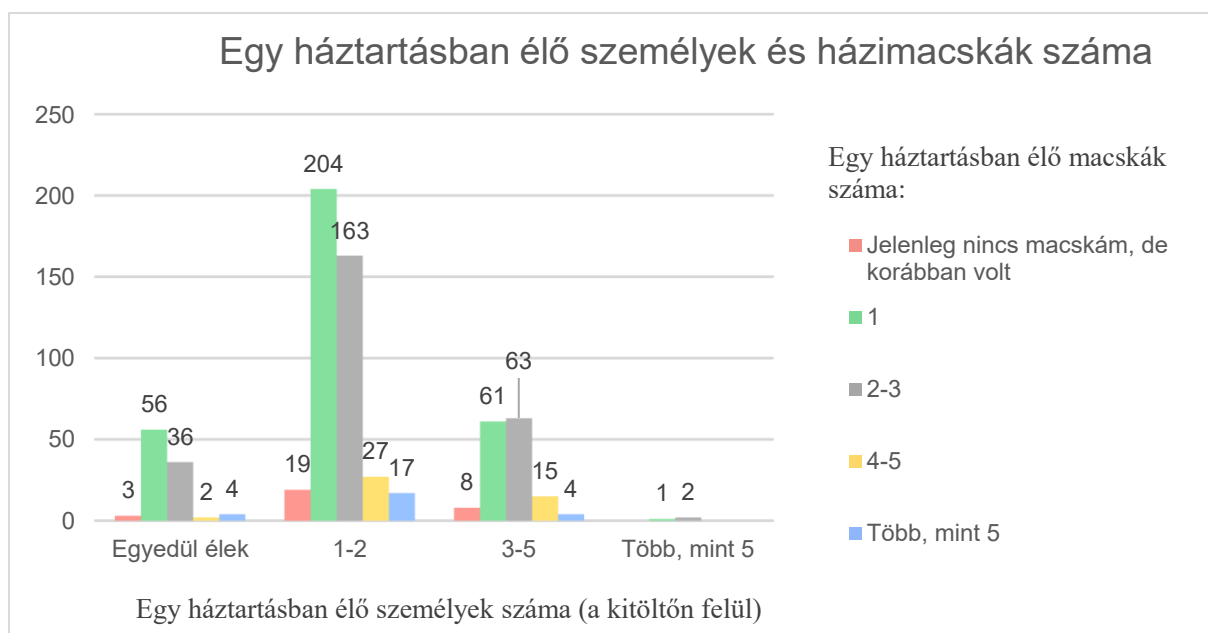
A kérdőív eredményei alapján a kitöltők lakóhelyének típusa és a kert megléte között szoros összefüggés figyelhető meg (3. ábra). A válaszadók túlnyomó többsége családi házban él (330 fő), amelyhez a legtöbb esetben kert is tartozik. Ez a környezet kedvező feltételeket teremt a szabadon közlekedő macskák számára, mivel lehetőséget biztosít a természetes mozgásformák gyakorlására. Ezzel szemben a lakásban élők esetében – akik közül 178 fő jelezte, hogy nem rendelkezik kerttel – a kertes környezet hiánya jellemző. Ez a tendencia jól tükrözi a városi, társasházi életmódot, ahol a macskák mozgásigényének kielégítése gyakran alternatív módokon történik, például beltéri játékokkal vagy zárt erkélyek kialakításával. Hasonló minta rajzolódik ki az albérletben élő válaszadók körében is, ahol szintén általános a kert hiánya.

3. ábra Lakóhelytípusok

A minta szélén elhelyezkedő sorházak és tanyák csak elenyésző számban szerepelnek a válaszok között, ugyanakkor a tanyák esetében – az elvárásoknak megfelelően – mindenhol jelen volt a kert, ami természetes és tágas mozgásteret biztosíthat az állatok számára.

Az adatok arra utalnak, hogy a lakóhely típusa és a kert megléte befolyásolja a macskatartás lehetőségeit. Míg a kertes családi házak lakói természetesebb környezetet biztosíthatnak kedvenceik számára, addig a városban élőknek alkalmazkodniuk kell a korlátozott térhez, és kreatív megoldásokkal kell gondoskodniuk a macskák testi és mentális jóllétéről.

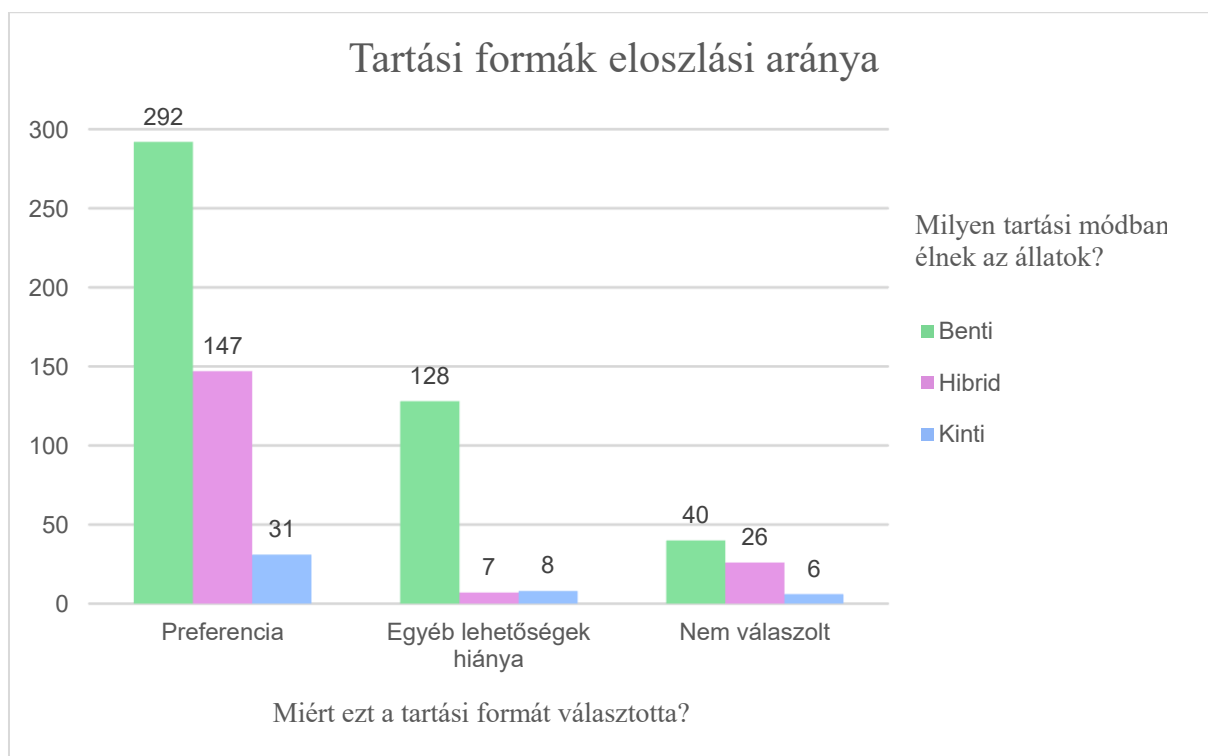

4. ábra Egy háztartásban élő személyek és házimacskák száma

A kérdőív eredményei alapján a macskatartás szorosan összefügg a háztartás méretével (4. ábra), és jól körvonalazható trendek figyelhetők meg az egyes csoportokban. A válaszadók többsége 1-2 másik személlyel él együtt, és ezekben a kisebb háztartásokban jellemzően 1-3 macska található. Ez arra utal, hogy a kis családok vagy párok gyakran ideális környezetet biztosítanak a macskatartáshoz. Az egyedül élő válaszadók körében szintén ez az állatszám a legjellemzőbb, az ennél több macska tartása csak elvétve fordul elő. Ez az arány azt is jelezheti, hogy sok esetben a macskák társasági funkciót töltenek be, részben pótolva az emberi kapcsolatokat.

A 3–5 fős háztartásokban is leginkább 1 vagy 2–3 macska él, bár kis számban előfordulnak olyanok is, akik 4 vagy annál több állatot tartanak. Ugyanakkor az adatok azt mutatják, hogy a háztartás létszámának növekedése nem feltétlenül eredményez több macskát; ehelyett sokkal inkább az életkörülmények, a gazdák felelősségtudata és lehetőségei határozzák meg a tartott állatok számát. Az 5 főnél nagyobb háztartásokban szinte alig fordul elő macskatartás, és ha van is, jellemzően legfeljebb 2–3 macskát tartanak.

Minden háztartásméret-kategóriában található olyan válaszadók, akik korábban tartottak macskát, de jelenleg már nem. Az adatok azt mutatják, hogy a legtöbb esetben kisebb háztartásokban (1–3 fő) él 1–3 macska. Úgy tűnik, nem maga a háztartás mérete a döntő, hanem inkább az életkörülmények és a gazdák felelősségtudata.

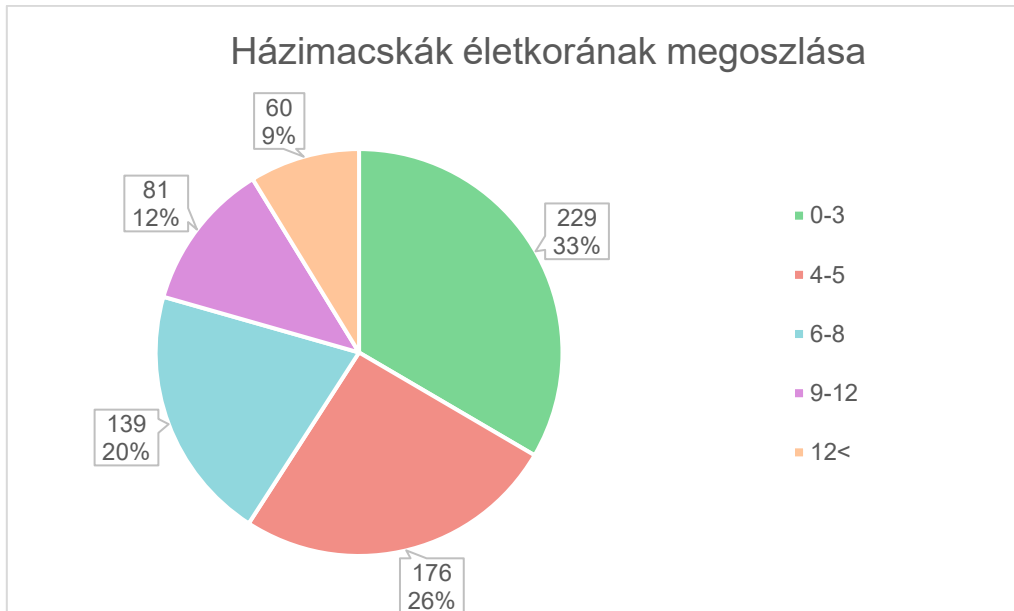
5. ábra Házimacska tartási formák

A kérdőív eredményei alapján a macskatartási formák és a mögöttük álló döntési szempontok is jól körvonalazható mintázatot mutatnak (5. ábra). Az adatok szerint a benti tartás a legnépszerűbb választás: több mint 300 válaszadó tudatosan döntött e forma mellett, míg további mintegy 130 fő esetében külső kényszerek – például a lakókörnyezet adottságai, a macska egészségi állapota, például FIV-fertőzöttség – tették ezt az egyetlen lehetséges megoldássá. Mindez azt mutatja, hogy a gazdák egyre inkább előnyben részesítik a benti tartást, elsősorban az állat hosszabb élettartamára és nagyobb biztonságára való tekintettel.

A hibrid, azaz a kijárós-benti tartás közel 180 válaszadó körében bizonyult vonzósnak, és csak kevesen jelezték ezt kényszermegoldásként. Bár e tartási forma bizonyos kockázatokat is magában hordoz – például a balesetek vagy betegségek kockázatát –, a válaszadók inkább az előnyeiket, elsősorban a macska nagyobb szabadságát és mozgásterét hangsúlyozták.

A kizárólag kinti tartás egyre ritkábban választott forma; ezt a lehetőséget viszonylag kevesen jelölték meg, és a tendencia alapján ez a tartási mód visszaszorulóban van. A válaszadók kis része nem indokolta meg a tartási móddal kapcsolatos döntését, ugyanakkor közülük is sokan a benti tartást részesítették előnyben.

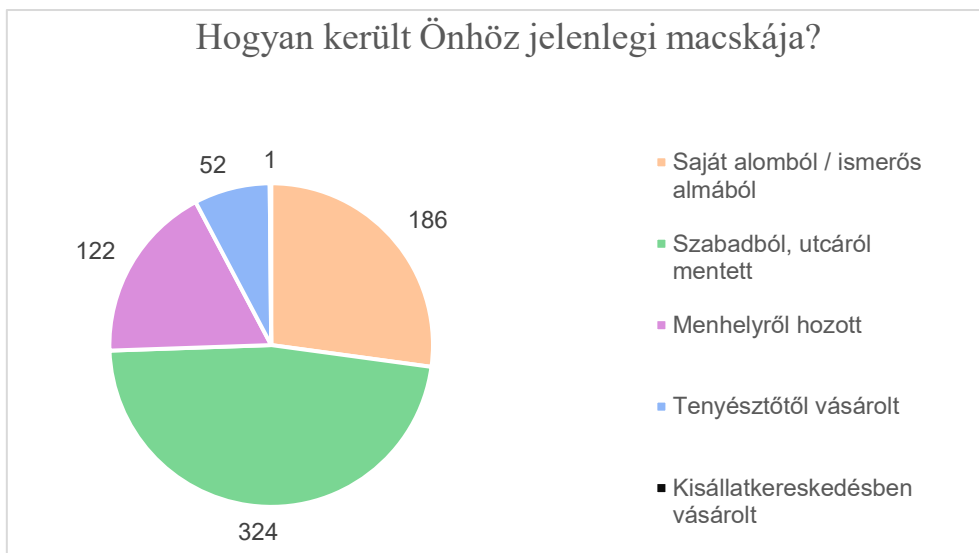
A válaszok alapján a legtöbben a benti tartást választják, gyakran tudatos döntésként. A hibrid tartás szintén terjed, míg a kizárólag kinti tartás egyre ritkábban fordul elő.

6. ábra Házimacskák életkorának megoszlása

A diagram a macskák életkor szerinti megoszlásáról (6. ábra) ad egy átfogó képet.

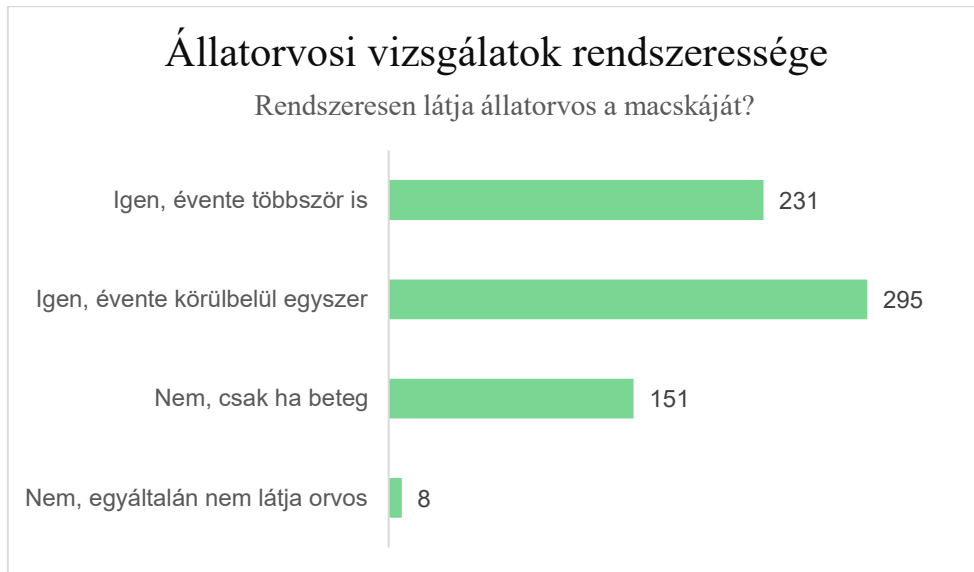
A vizsgált mintában a macskák életkora alapján kialakuló kép jellegzetesen fiatal dominanciát mutat. A 0-3 évesek (33%) és a 4-5 évesek (26%) együttesen az állomány majdnem 60%-át teszi ki, ami a macskatartás népszerűségének folyamatos növekedésére utal. Ugyanakkor a 6-8 évesek (20%) és 9 év felettek (21%) jelentős jelenléte pozitívumként értékelhető, mivel a hosszú élettartam a felelős állattartás és a korszerű állatorvosi ellátás hatékonyságát tükrözi. Az adatok alapján az állomány szerkezete egészséges egyensúlyt mutat a fiatal és idősebb korosztályok között. A 9. életév után tapasztalható meredekebb csökkenés a természetes életciklusnak felel meg, miközben a 6-8 éves korosztály még mindig jelentős arányban van jelen.

7. ábra Házimacskák háztartásba kerülésének módja

A macskák eredetének megoszlását bemutató diagram (7. ábra) alapján látszik, hogy a házikedvencek legtöbbször (324 fő) utcáról, szabadból került a macskatartókhoz. Második leggyakrabban a közvetlen ismeretségi kör almából származó kisállatok (186 fő). A menhelyekről a 122 örökbefogadás is szintén jelentős, míg a tenyésztőtől (52 fő) és kisállatkereskedésből (1 fő) való vásárlás szinte elhanyagolható. Ez a megoszlás egyértelműen azt mutatja, hogy a macskatartók többsége előnyben részesíti a mentést és örökbefogadást a kereskedelmi forrásokkal szemben, ami nem csak gyakorlati megoldás, hanem értékrendet is tükröz – hiszen a macska itt nem termék, hanem a kapcsolat és felelősségvállalás tárgya. Az eredmények egyben rávilágítanak a kóbor macskák nagy számára is.

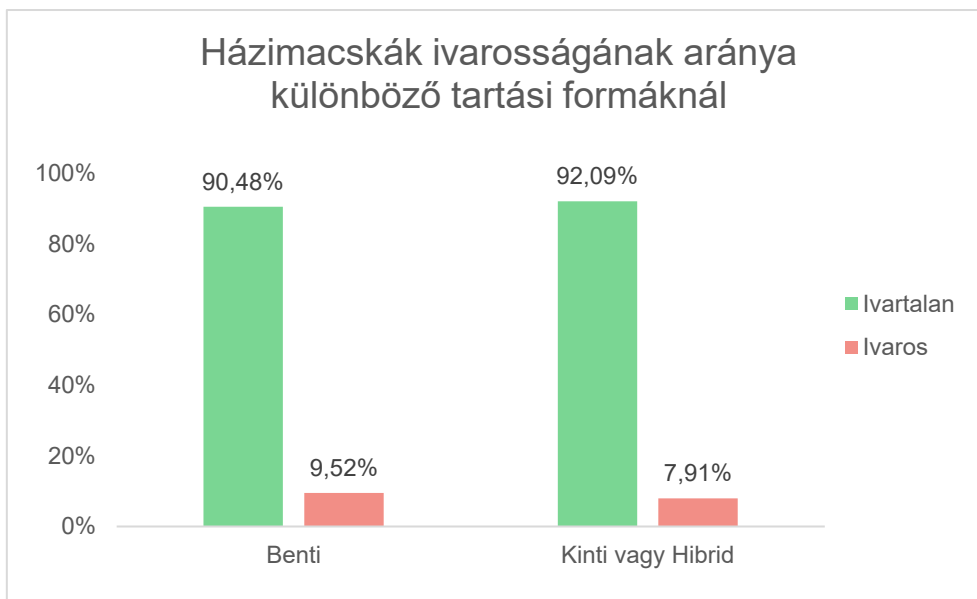
4.3. Egészségügyi ellátásokkal kapcsolatos szokások

8. ábra Állatorvosi vizsgálatok rendszeressége

A diagram az állatorvosi ellátás gyakoriságát mutatja be (8. ábra). Az eredmények alapján a válaszadók többsége (295 fő, közel 44%) évente csak egyszer, jelentős részük (231 fő, közel 34%) évente többször is viszi állatorvosi vizsgálatra macskáját. Ez összesen a minták közel 80%-át teszi ki, ami a felelős állattartásra és a megelőző egészségügyi gondoskodás elterjedésére mutat.

Ugyanakkor a válaszadók közel negyede (151 fő, körülbelül 22%) csak betegség esetén keres fel orvost, ami a rutinellenőrzések hiányára utalhat. Csupán 8 fő (kevesebb, mint 1%) nem vesz igénybe semmiféle állatorvosi ellátást, ami bár elenyésző arány, de figyelmet érdemel.

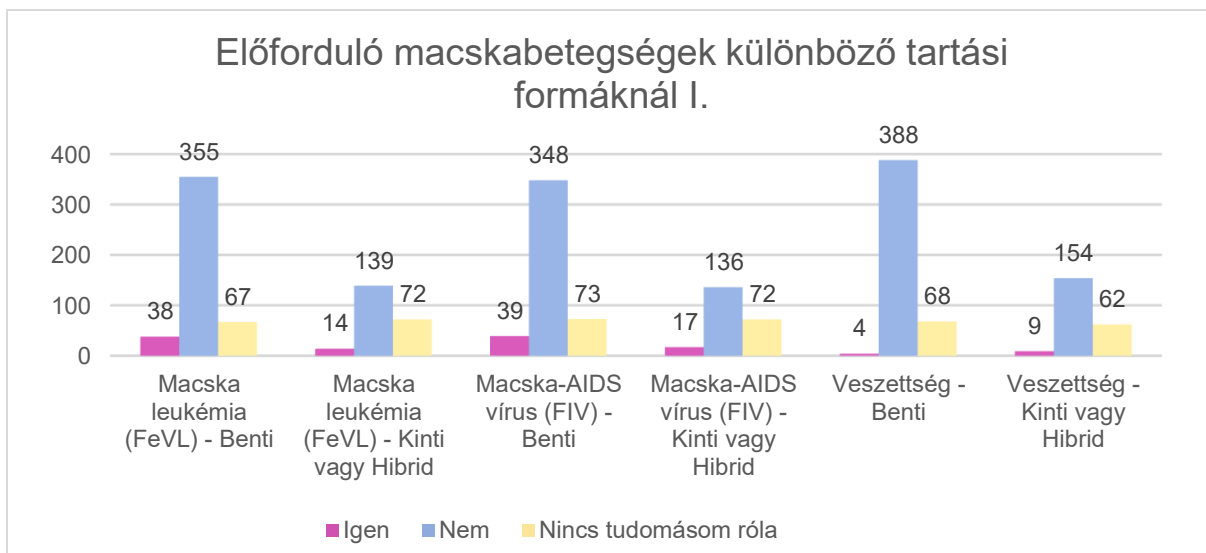
9. ábra Házimacskák ivarosságának aránya

Az eredmények alapján a kitöltők döntő többsége igénybe veszi az állatorvosi ellátást, azonban a megelőző vizsgálatok hangsúlyozása továbbra is releváns feladat. Ez a tendencia összhangban van a modern állattartási gyakorlattal, ahol a prevenció kulcsszerepet játszik.

A vizsgálat eredményei rendkívül magas ivartalanítási arányt mutatnak mindkét tartási csoportban (9. ábra). Ez a tendencia kiemelkedően pozitív, hiszen az ivartalanítás létfontosságú szerepet játszik a felelős állattartásban – csökkenti a kóborlási hajlamot, a nemi betegségek kockázatát, a nem kívánt szaporulatot, szexuális frusztrációt.

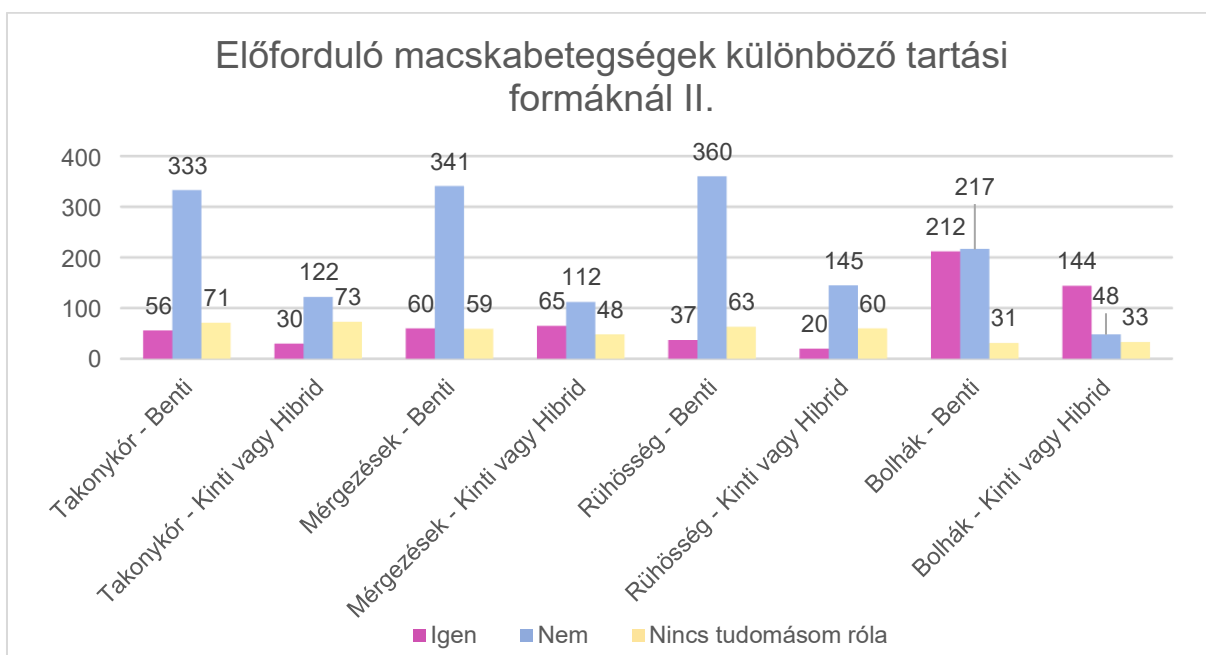
A minimális eltérés valószínűleg a benti állatok esetében kevésbé sürgetőnek érzett ivartalanítási szükséglettel magyarázható, hiszen ezen egyedek nem kerülnek szabad párzási helyzetbe. Azonban fontos hangsúlyozni, hogy az ivartalanítás minden esetben javasolt.

Az eredmények a macskatartók felelős hozzáállására utalnak és alátámasztják, hogy az ivartalanítás, mint prevenció intézkedés széles körben elterjedt gyakorlat.

10. ábra Előforduló macskabetegségek I.

A vizsgálat eredményei alapján a fertőző macskabetegségek (macskaleukémia, AIDS, veszettség) előfordulása jelentősen eltér a benti és a kinti vagy hibrid tartású macskák esetében (10. ábra). A benti tartású állatoknál mindhárom betegség esetében a válaszadók túlnyomó többsége (90% felett) nem tapasztalta ezeket a problémákat. Ezzel szemben a kinti vagy hibrid tartású macskáknál a pozitív válaszok aránya 2-3-szor magasabb volt, bár abszolút értékben még mindig alacsonynak tekinthető. Az eredmények alátámasztják, hogy a szabadban tartás valóban növeli a fertőző betegségek kockázatát, ezért a megelőző intézkedések (oltások, rendszeres szűrések) továbbra is kulcsfontosságú.

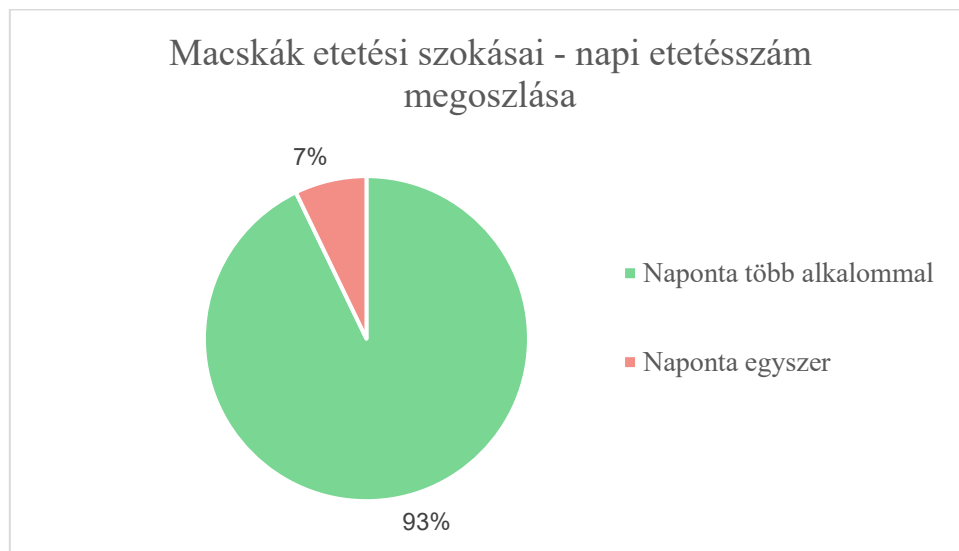
11. ábra Előforduló macskabetegségek II.

A diagram további fertőzések és nem vírusos eredetű macskabetegségek előfordulásának gyakoriságát mutatja be (11. ábra) a különböző tartásban élő állatoknál.

A kinti vagy hibrid tartású macskáknál a mérgezések és rühösség esetében 2-3-szor gyakoribban jelennek meg ezen betegségek, ami egyértelműen a szabad környezet nagyobb kockázataival magyarázható. A bolhásság viszont meglepő módon mindkét csoportban hasonló gyakorisággal jelent meg, ami magyarázható azzal, hogy ezek a paraziták könnyen bejuthatnak lakásokba is. A takonykór viszonylag ritkának bizonyult mindkét tartási formánál.

Érdekes módon a válaszadók mintegy ötöde nem volt tisztában macskája egészségi állapotával ezen területeken, ami felveti a rendszeres állatorvosi kontrollok és a gazdák tájékoztatásának fontosságát. Az adatok egyértelműen mutatják, hogy bár a szabad tartás növeli bizonyos betegségek kockázatát, a bolhák és egyes fertőzések minden macskát érinthetnek, függetlenül attól, hogy az állat főleg bent vagy kint él. Ez az eredmény hangsúlyozza, hogy a megelőző kezelések és a folyamatos egészségügyi felügyelet minden tartási forma esetén elengedhetetlen.

4.4. Táplálkozási és etetési szokások

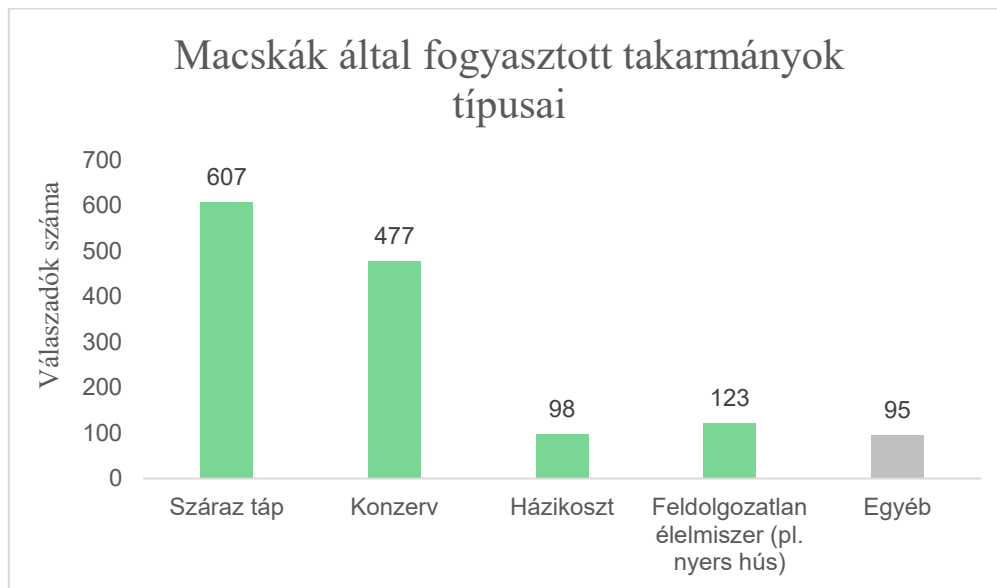

12. ábra Napi etetésszám megoszlása

A macskák etetési szokásait vizsgálva a válaszadók 93%-a naponta több alkalommal eteti macskáját, míg 7%-a csupán egyszer teszi (12. ábra). Ez a megoszlás kiemelkedően pozitív tendenciát mutat, mivel a gyakoribb, kisebb adagokban történő táplálékbevitel közelebb áll a macskák természetes étkezési szokásaihoz, hozzájárul az egészséges anyagcseréhez.

A magas arányú többszöri etetés arra utal, hogy a megkérdezettek többsége tudatosan alkalmazza a prevenciós állategészségügyi elveket. Ezzel szemben a napi egyszeri etetés alacsony aránya pozitív tendenciát jelez a felelős állattartás terén.

A válaszok alapján úgy tűnik, hogy a legtöbb gazda követi a jelenlegi táplálkozási ajánlásokat, ami várhatóan hozzájárul a macskák hosszabb távú egészségéhez.

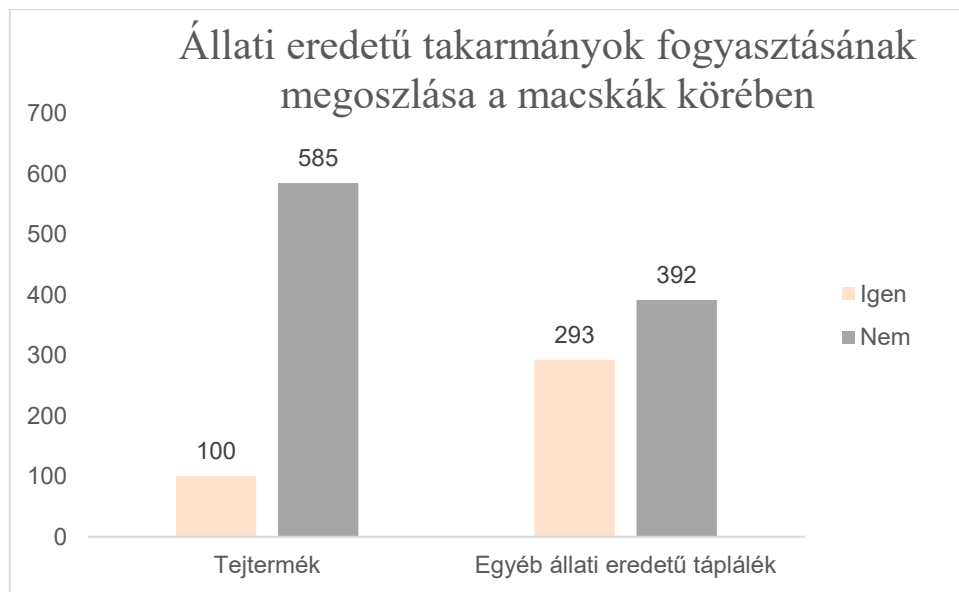

13. ábra Fogyasztott takarmányok típusai

A táplálkozási szokások elemzése során (13. ábra) kiderült, hogy a válaszadók többsége (607 fő) ad száraz tápot macskájának. Emellett az is látható, hogy jelentős részük konzerv ételt is ad állatának. A feldolgozatlan élelmiszerek (123 fő) és a házi készítésű ételek (98 fő) jóval alacsonyabb arányban szerepelnek.

Az eredmények jól tükrözik az urbanizált macskatartás jellemzőit. A száraz táp és a konzerv dominanciája azt jelzi, hogy a gazdák többsége a kereskedelmi forgalomban kapható, praktikus és gyorsan adagolható táplálékot részesíti előnyben. Ez egyrészt a kényelmet és időmegtakarítást szolgálja, másrészt a tápok többsége ma már tápanyag-összetétel szempontjából kifejezetten a macskák szükségleteihez igazított.

Etológiai szempontból azonban érdemes megjegyezni, hogy a száraz táp és konzerv közti váltakozás, vagy azok kiegészítése más típusú eledellel – például nyers hússal – kedvezőbb lehet a macska természetes táplálkozási igényeinek kielégítésére. A feldolgozatlan ételek, mint a nyers hús fogyasztása, közelebb áll a macska természetes étrendjéhez, ám ezek etetése fokozott odafigyelést igényel higiéniai és élelmiszer-biztonsági szempontból.

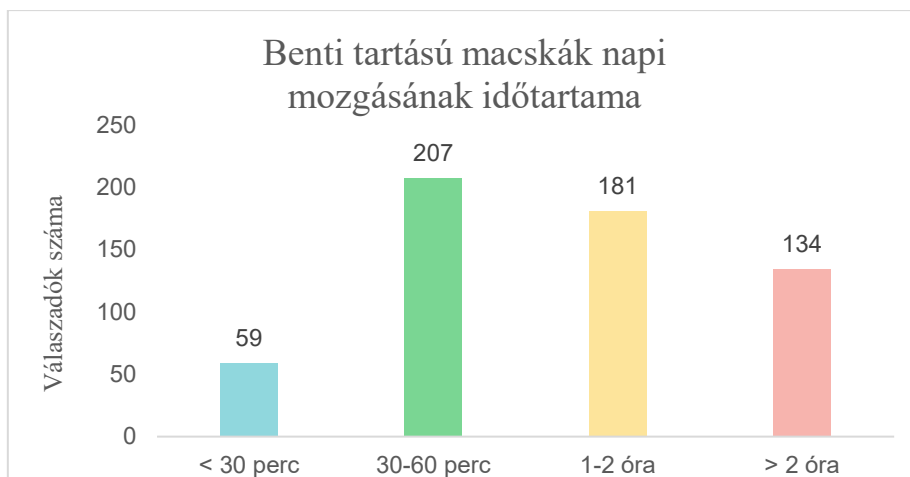
14. ábra Állati eredetű takarmányok fogyasztása

Az állati eredetű táplálékok fogyasztását (14. ábra) vizsgálva a kapott eredmények jelzik a jelentős eltérést a tejtermékek és egyéb állati eredetű ételek között. Míg tejtermékeket mindössze 100 válaszadó ad a macskájának, addig az egyéb állati eredetű táplálékok (például hús, belsőségek) esetében ez az arány jelentősen magasabb (293 fő).

Ez az eltérés élettani magyarázattal rendelkezik: a felnőtt macskák jelentős része laktóztoleráns, ami megmagyarázza a tejtermékek kerülését. Ezzel szemben az állati fehérjék magasabb aránya összhangban áll a macskák obligát húsevő természetével, és alátámasztja, hogy a tartók többsége figyelembe veszi állata természetes táplálkozási igényeit.

Az eredmények azt mutatják, hogy a megkérdezettek többsége tudatosan választja az állat számára megfelelő táplálékot, preferálva a hagyományos húskészítményeket a tejtermékekkel szemben. Ez a tendencia pozitívan értékelhető az állategészségügy szempontjából.

4.5. Mozgásigény, aktivitás és környezet

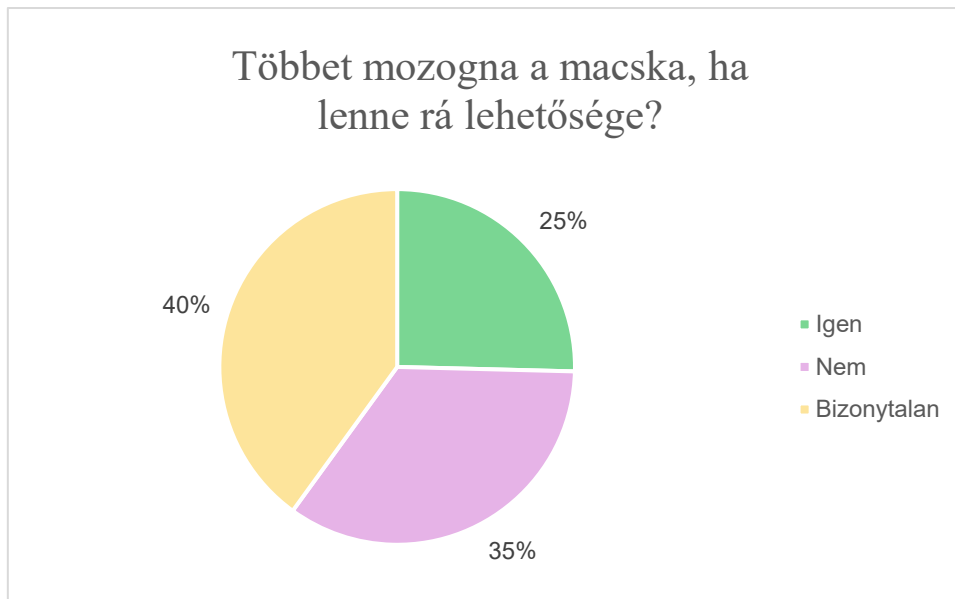

15. ábra Benti tartású macskák napi mozgásának időtartama

A benti tartású macskák napi mozgásának időtartamát vizsgálva (15. ábra) a válaszadók többsége (207 fő) 30-60 perces napi aktivitást jelzett. Jelentős részük (181 fő) 1-2 órás, míg 134 fő több, mint 2 órás mozgást tapasztalt. Mindössze 59 válaszadó jelezte kedvence napi mozgását 30 percnél kevesebbnek.

Az adatok alapján a benti macskák 88%-a napi legalább fél órát mozog, ami arra utal, hogy a gazdák többsége igyekszik biztosítani a szükséges aktivitást kedvenceiknek. A magas aktivitási szint valószínűleg a gazdák által biztosított környezetgazdagító elemeknek (játékok, kaparófák, interaktív tevékenységek) is tulajdonítható.

Ugyanakkor a 30 perc alatti mozgást végző egyedek aránya (12%) felhívja a figyelmet azokra az esetekre, ahol további környezetgazdagításra vagy orvosi konzultációra lehet szükség a megfelelő testi aktivitás érdekében.

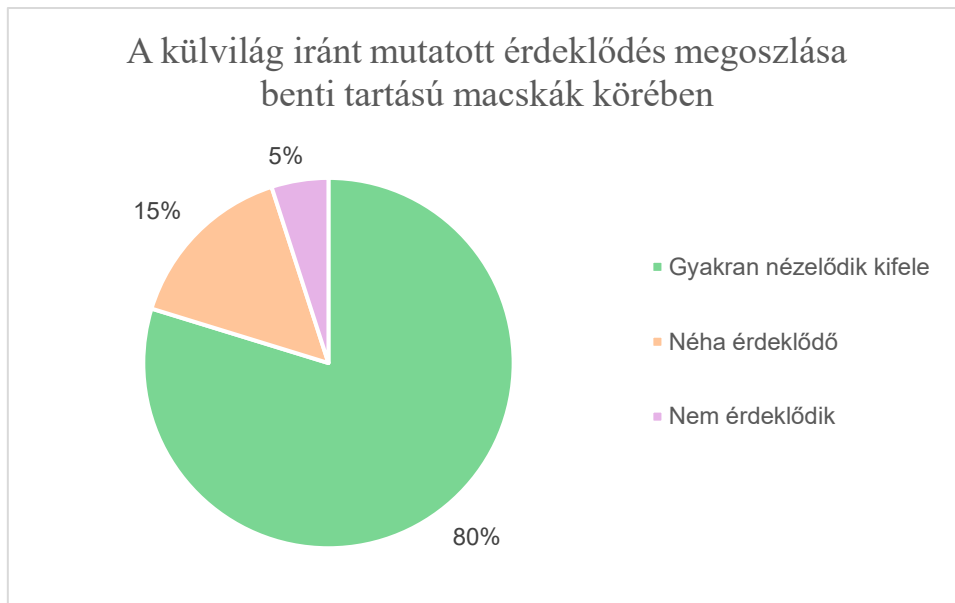

16. ábra Macskák további mozgásigénye

A több mozgás lehetőségét vizsgálva (16. ábra) a beérkezett válaszok megoszlása megfigyelhető, ahol a válaszadók 40%-a bizonytalan, 35%-a nem valószínűsíti, míg csupán 25%-a tartja valószínűnek, hogy kisállata aktívabb lenne, ha a lehetőség megadatik. A megkérdezettek jelentős része nem rendelkezik egyértelmű véleménnyel macskája potenciális mozgásigényeit illetően.

A magas bizonytalansági arány (40%) arra utalhat, hogy a tartók egy része nehezen becsüli meg állata rejtett mozgáspotenciálját, vagy nem rendelkezik megfelelő referenciakörnyezettel a kérdés értékeléséhez. A 35%-os "nem" válasz arány pedig azt jelzi, hogy jelentős részük megelégszik az aktuális aktivitási szinttel.

Az eredmények azt mutatják, hogy a macskák mozgásigényének megítélése erősen szubjektív, ezért a pontosabb értékeléshez érdemes lehet objektív mérési módszereket is bevonni.

17. ábra Érdeklődés a külvilág felé

A benti tartású macskák külvilág iránti érdeklődését vizsgáló kérdésre adott válaszok azt mutatják, hogy az állatok túlnyomó többsége aktívan reagál a kültéri ingerekre (17. ábra). A válaszadók 80%-a arról számolt be, hogy macskája gyakran nézelődik kifelé, ami arra utal, hogy a természetes környezet látványa, a mozgó objektumok (madarak, rovarok, emberek) jelentős stimulációt nyújtanak számukra. Ez a viselkedésforma fontos viselkedési szükséglet kielégülésére utalhat, különösen olyan környezetben, ahol a macskák mozgás- és felfedezési lehetőségei korlátozottak.

A válaszadók 15%-a azt jelezte, hogy macskája csak néha érdeklődik a külvilág iránt, ami részben az egyedi személyiségjegyekkel, részben a környezet változatosságával magyarázható. Az érdeklődés hiánya (5%) ritka jelenségnek számít, de előfordulhat kevésbé aktív, visszahúzódó egyedeknél, vagy olyan lakókörnyezetben, ahol korlátozott vizuális inger érkezik kintről (például belső udvarra néző ablak, forgalommentes terület).

Az ingerek hozzájárulhatnak a viselkedésbeli egyensúly fenntartásához, csökkentve a frusztráció és unalom kialakulásának esélyét.

4.6. Vadászati szokások és ökológiai hatások

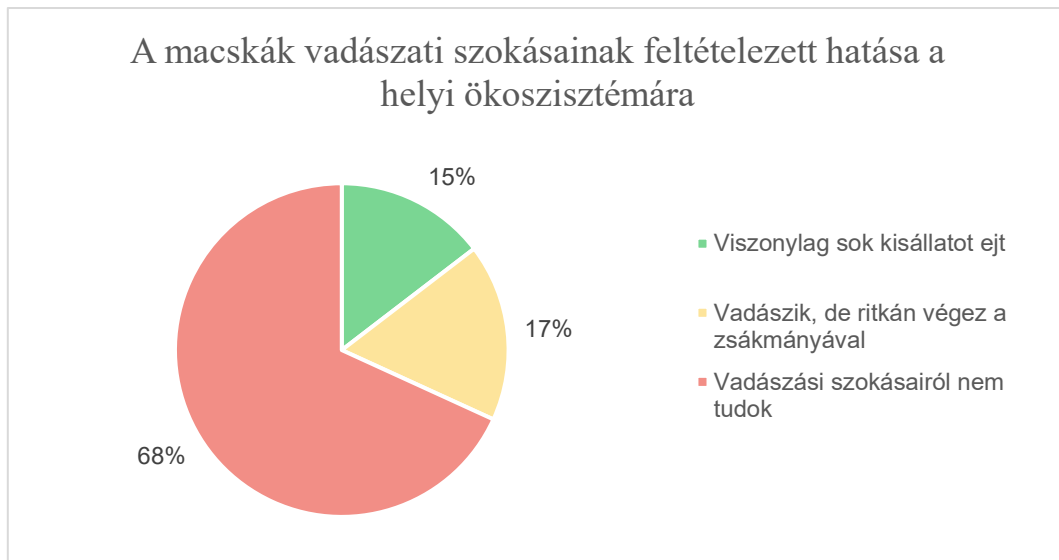
18. ábra Vadászati szokások és a zsákmány elfogyasztásának aránya

Az 18. ábra a macskák vadászati szokásait és a zsákmány elfogyasztásának gyakoriságát vizsgálja. Az eredmények azt mutatják, hogy a legtöbb macska – a válaszadók szerint – nem szokott vadászni (62%). Ez az arány feltehetően összefüggésben állhat azzal, hogy sok állat benti tartásban él, illetve a tulajdonosok törekednek a vadászviselkedés kontroll alatt tartására, különösen városi környezetben.

A válaszadók 17%-a jelezte, hogy macskája vadászik, és a zsákmányát el is fogyasztja, míg 15% esetében a macska ugyan vadászik, de nem eszi meg a zsákmányt. Ez utóbbi viselkedés jól illeszkedik a macskák természetes ösztöneihez, hiszen a vadászat gyakran nem elsődlegesen táplálékszerzési célt szolgál, hanem ösztönös aktivitást, játékot, vagy területvédelmi tevékenységet is.

A megkérdezettek 6%-a nem tudott információval szolgálni kedvence vadászati viselkedéséről, ami jellemző lehet részben benti tartású, részben rejtettebb életmódú macskák esetében.

Az adatok rávilágítanak arra, hogy a macskák ragadozó ösztöne még benti tartás mellett sem szűnik meg teljesen. A gazdáknak ezért érdemes lehet a természetes viselkedésformákat alternatív módon kielégíteni – például interaktív játékokkal vagy „prédát” utánzó eszközökkel, hogy csökkentsék a háziállatok által vadon élő állatokra gyakorolt potenciális negatív hatást, különösen kerti vagy kijárós macskák esetében.

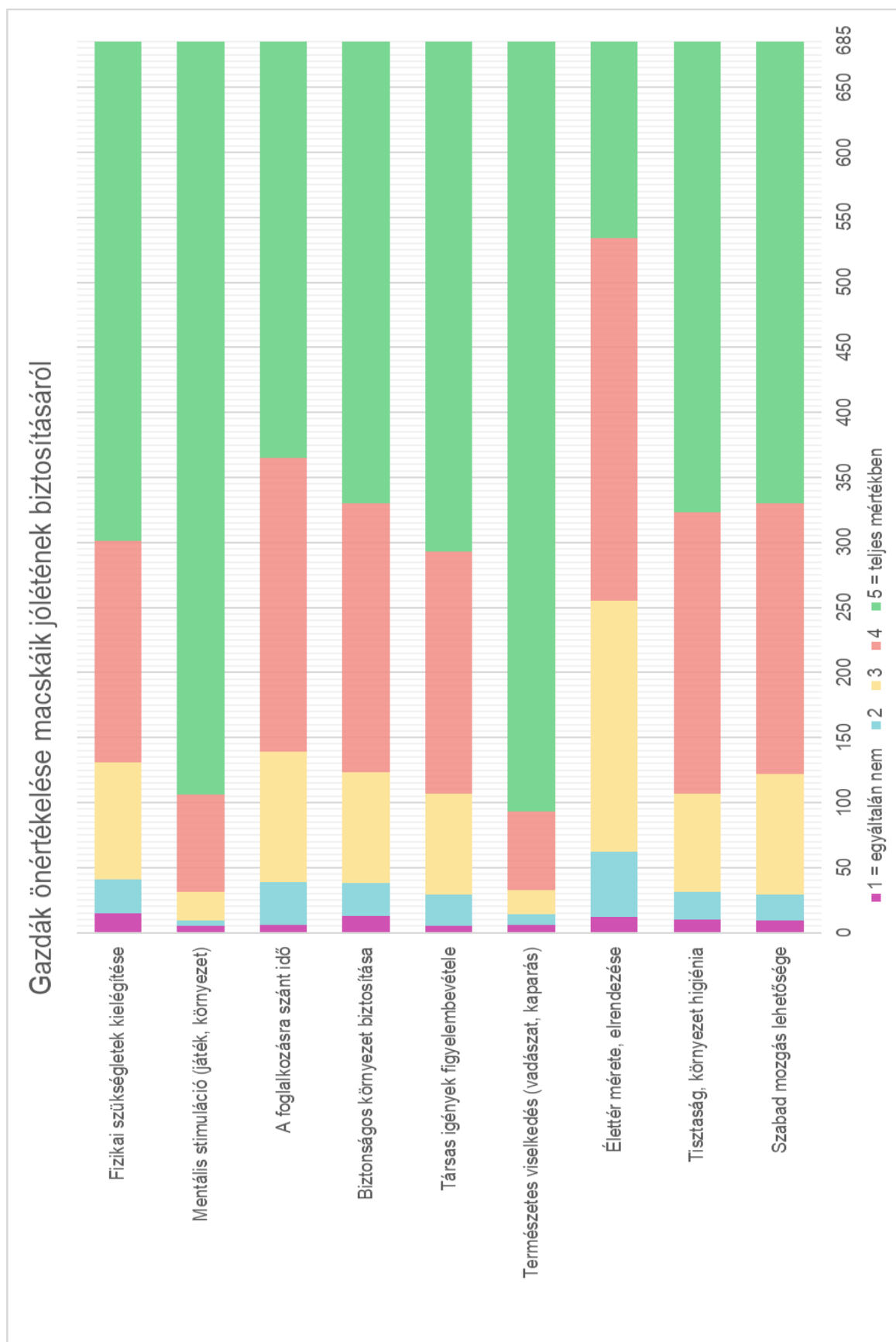
19. ábra Vadászati szokások feltételezett hatása

A kérdés a macskák vadászati szokásainak feltételezett hatását vizsgálja a helyi ökoszisztémára vonatkozóan (19. ábra) a gazdák véleménye alapján. A válaszadók többsége (68%) nem tud információval szolgálni macskája vadászati szokásairól. Ez az arány viszonylag magas, és arra utal, hogy sok gazda nincs tisztában azzal, hogy kedvence milyen mértékben vesz részt a természetes táplálékláncban, illetve milyen hatással lehet a környezet élővilágára.

A válaszadók 15%-a úgy véli, hogy macskája viszonylag sok kisállatot ejt el, amely komolyabb potenciális veszélyt jelenthet az ökoszisztémára – különösen, ha ezek a zsákmányállatok őshonos madarak, kisméltók vagy hüllők. Ez az arány jól mutatja, miért tartanak a természetvédelmi szervezetek attól, hogy a kóbor és kijáró macskák veszélyt jelenthetnek az élővilágra.

További 17% szerint a macska ugyan vadászik, de ritkán végez zsákmányával, ami csökkenti az egyértelmű táplálékszerzési hatást, ugyanakkor a vadászat már önmagában is stresszforrás lehet az élővilág számára.

4.7. Gazdák önreflexiója

20. ábra Gazdák önreflexiója

A fenti diagram a gazdák önértékelését mutatja macskáik jólétének biztosításával kapcsolatban (20. ábra), kilenc különböző jóléti szempont mentén. Az adatokból az látszik, hogy a legtöbb gazda elégedett a macskája ellátásával, de néhány területen többen is hiányosságokat éreznek. A fizikai szükségletek kielégítésével és a mentális stimulációval (játék, környezetgazdagítás) kapcsolatban a válaszadók többsége magas elégedettségi szintet jelölt meg, utóbbi esetében még inkább dominálnak az „5 = teljes mértékben” értékelések. Ez arra utal, hogy a gazdák nagy része biztosítja a megfelelő mennyiségű táplálékot, vizet, illetve igyekszik kielégíteni a macska kognitív igényeit is.

Ugyancsak pozitív képet mutat a biztonságos környezet biztosítása, a társas igények figyelembevétele és az élettér kialakítása. Ezeknél a kategóriáknál szintén erősen dominálnak a magas (4-es és 5-ös) értékek, ami arra enged következtetni, hogy a gazdák tudatosak a macska alapvető komfortzónájának fenntartásában. Ugyanakkor az élettér méretének megítélésében már megjelenik némi önkritika: itt az alacsonyabb pontszámok is markánsabban jelen vannak, jelezve, hogy nem minden gazda tudja biztosítani a fajnak megfelelő tágas mozgásteret.

Az időráfordítás, vagyis a macskával való minőségi foglalkozás megítélése szintén vegyesebb képet mutat. Bár a magasabb értékek még itt is túlsúlyban vannak, jól látszik, hogy sokan (különösen a 3-as értékelést választók) nem tartják elegendőnek az erre fordított időt. Ez lehet elfoglaltságból, fáradtságból vagy időhiányból fakadó tényező.

Két terület mutat kiemelkedően nagyobb arányú alacsony értékelést: a természetes viselkedésformák biztosítása (például vadászat, kaparás) és a szabad mozgás lehetősége. Ezekben a kategóriákban látványosan több a közepes vagy annál alacsonyabb pontszám, ami jól tükrözi a benti tartású macskák jóléti kihívásait. A gazdák valószínűleg tisztában vannak azzal, hogy korlátozott mértékben tudják lehetővé tenni az állatok természetes ösztöneinek (vadászat, territóriumjárás) kiélését, és ezzel együtt a fizikai aktivitás terén sem minden esetben tudnak ideális feltételeket teremteni.

Emellett a válaszadók többsége úgy érzi, megfelelő higiéniai környezetet biztosít kedvence számára.

5. Következtetések

A szakdolgozat célkitűzése egy kérdőíves felmérésen keresztül annak vizsgálata volt, hogyan tartják a macskákat a gazdáik, és ez mennyiben felel meg az állat igényeinek. A szakirodalom hangsúlyozza a macskák erősen ösztönvezérelt természetét, melyet a háziasítás ellenére megőriztek és melyek kielégítése nélkülözhetetlen az állat jólétéhez. A vadászviselkedés, a territoriális igény, a szociális hierarchia és a kommunikáció formái továbbra is meghatározóak. A benti tartás számos előnnyel jár (például védettség a betegségekkel és balesetekkel szemben, hosszabb élettartam), ugyanakkor kihívásokat is jelent: a mozgás-, játék- és szellemi stimuláció biztosítása elengedhetetlen a viselkedési problémák és az elhízás megelőzésére. A kinti és hibrid tartás esetén az ökológiai hatások (zsákmányállatok pusztítása) és a fertőző betegségek kockázata kerül előtérbe.

A kérdőíves felmérés eredményei részben alátámasztják, részben árnyalják az irodalmi kijelentéseket. A szakirodalomban egyértelműen kiemelt szerepet kap az ivartalanítás, mint a felelős állattartás egyik alappillére, amely a populációsabályozás és az egészségmegőrzés szempontjából is kulcsfontosságú. Az ivartalanítási arány rendkívül magasnak bizonyult mindkét csoportban (benti és kinti/hibrid), ami pozitívum, és jelzi a gazdák felelősségtudatát. Az állatorvosi látogatások gyakorisága is alapvetően megfelelőnek tűnt, bár egy jelentős csoport még mindig csak betegség esetén fordul szakemberhez.

A táplálkozási szokásoknál a száraz táp és konzerv dominancia mutatkozik, ami a kényelmes etetést tükrözi, de etológiai szempontból kevésbé ideális. A tejtermékek kerülése és a hús alapú ételek preferálása azonban helyes irányt jelez. A mozgásigény kielégítésében a benti macskák esetében a gazdák többsége naponta legalább fél órát szán aktív játékokra, bár a potenciális mozgásigény becslése bizonytalan maradt sokaknál. A külvilág iránti érdeklődés erős, ami hangsúlyozza a stimuláló környezet fontosságát.

A szakirodalom alapján a mozgás és a környezetgazdagítás hiánya a benti macskatartás egyik legnagyobb kihívása. A kérdőív kitöltői közül sokan éppen ezeket a területeket értékelték a legkritikusabban: a vadászati ösztön kielésének és a szabad mozgásnak a hiánya gyakran közepes vagy alacsony pontszámot kapott. Ez azt mutatja, hogy a gazdák tisztában vannak a hiányossággal, de nem mindig rendelkeznek megfelelő eszközökkel vagy lehetőségekkel a

pótlásra. A beltéri játékok, interaktív eszközök, zárt erkélyek vagy kifutók kialakítása ugyan alternatívát kínálhat, de ezek nem minden háztartásban megvalósíthatók.

A jogi és társadalmi aspektusokat tekintve a szakirodalom felhívja a figyelmet a különböző országokban alkalmazott szabályozásokra, amelyek sokszor szigorúbbak, mint amit a magyarországi gyakorlatok mutatnak.

A kutatás során fény derült néhány ellentmondásra és fejlesztési potenciálra is. A gazdák többsége ugyan magas szintű ellátást biztosít, de a természetes ösztönök kielégítése (főleg vadászat, territoriális viselkedés) továbbra is kihívást jelent a benti tartásban. Emellett szükség lenne a gazdák szélesebb körű tájékoztatására az ökológiai hatásokról és a prevenció és állatorvosi ellátás fontosságáról.

A kutatás igazolja, hogy a macskatartás komplex feladat, amely nem csupán érzelmi alapon, hanem a faj biológiai és viselkedéstudományi igényeinek ismeretében kell, hogy történjen. A jövőbeli kutatások kiterjeszthetők a tartási körülmények hosszú távú egészségügyi és viselkedési hatásainak elemzésére.

6. Összefoglalás

A dolgozat a házimacskákkal (*Felis catus*) kapcsolatos tartási szokásokat vizsgálta a vonatkozó társadalmi hatások és a macskák evolúciós igényeinek kielégítettségének tükrében, a tartás helye szerinti csoportosításban (kint-, illetve benti tartásra bontva). A kutatás célja annak feltárása volt, hogy a modern társadalmi környezet és az emberi szokások mennyiben támogatják, illetve korlátozzák a macskák evolúciósan kialakult szükségleteinek megvalósulását.

A feldolgozott szakirodalom bemutatja a macskák fejlődését, háziasításának történetét, viselkedésének főbb sajátosságait, táplálkozási és mozgásigényét, valamint a kialakított társas kapcsolatokat emberrel, más állatokkal és fajtársakkal szemben. Röviden elemzi a szexuális viselkedést és annak jelentőségét különböző tartási módok esetén. Továbbá a leggyakrabban előforduló macskabetegségek és a tünetek felismeréséről is szó esik.

Az elemzett források alapján megállapítható, hogy mivel a házimacska ragadozó ösztönökkel és önállóságra épülő életmóddal rendelkezik, így jólétének megőrzéséhez szükség van a mozgás, a játék, a vadászat és a környezet felfedezésének lehetőségére is. Ezen felül a macskatartásra vonatkozó szabályozások megléte és részletekbe menő hiánya jelenik meg a dolgozatban.

A kérdőíves vizsgálat során a macskatartók szokásainak vizsgálata történt. Az eredmények alapján a legtöbb gazda benti tartást alkalmaz, ami biztonságosabb és egészségügyi szempontból kedvezőbb, ugyanakkor az állatok természetes viselkedési formáit sok esetben korlátozza. A kijáró macskák ezzel szemben jobban ki tudják élni ösztöneiket, viszont nagyobb veszélynek vannak kitéve, és jelentős ökológiai kárt is okozhatnak. A válaszok azt is megmutatták, hogy a gazdák többsége igyekszik figyelmet fordítani a megfelelő környezet kialakítására, de az etológiai igények tudatos kielégítése még nem általános gyakorlat.

A dolgozat összességében rámutat arra, hogy a macskatartás felelőssége az evolúciós háttér és a természetes viselkedésformák ismeretében értelmezhető igazán. A jövőben a hangsúlyt a tartási körülmények gazdagítására, a mozgáslehetőségek és mentális ingerek biztosítására kell helyezni, hogy a házimacskák jóléte és az emberrel való harmonikus együttélés egyaránt fenntartható legyen.

7. Irodalomjegyzék

Adams, Christian (2025): How Do Cats Hunt? Vet-Approved Instincts & Methods Explanation, Catster, Updated on June 19, 2025. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://www.catster.com/cat-behavior/how-do-cats-hunt/>

Berek-Halász B. (2025): Elmondjuk, mennyi mozgásra van szüksége egy benti macskának, WeLoveCatz, 2025.04.23 cikk. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://welovecatz.hu/elet/benti-macska-mozgas/>

Bogdánffy-Szőke A. (2022): Tegyük tisztába az „idegen macska tönkreteszi a kertem” kérdést, oroscafe.hu, 2022.05.06 cikk. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://oroscafe.hu/2022/05/06/allattartas-szomszed-idegen-macska-kart-tesz-a-kerben-megesz-i-a-tyukot-halat-allatkinzas-bantalmazas-buntett-oroshaza/>

Buis, LeeAnna (2022): How to Play With Your Cat and Mimic Hunting In 4 Steps, Preventive Vet, Published 7 november 2022. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://www.preventivevet.com/cats/prey-sequence-cat-play-sessions>

Casey, Rachel A. és Bradshaw, John W. S. (2005). The Assessment of Welfare. University of Bristol, Langford, Egyesült Királyság

Catman, Joseph (2024): Macskák szerelmi élete, Zooplus, Cicás érdekességek, 2024.06.20 cikk. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://macska-nevek.hu/macskak-szerelmi-elete/>

CEVA (2023): Angliában már kötelező a mikrochip a cicáknak is, enkedvencem.hu, 2023.06.19 cikk. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://www.enkedvencem.hu/cikkek/angliaban-mar-kotelezo-mikrochip-cicaknak/#:~:text=M%C3%A1rciusban%20l%C3%A9pett%20%C3%A9letbe%20az%20a%20jogszab%C3%A1ly%20Angli%C3%A1ban%2C,a%20t%C3%B6rv%C3%A9ny%20%C3%A1ltal%20el%C5%91%C3%ADrt%20beavatkoz%C3%A1sna%20%C2%00ugyanis%202024.>

Cooper, Lisa (2021): Napi 24 órára bezárják a macskákat Ausztráliában, promotions.hu, 2021.07.13 cikk. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://promotions.hu/orszagos/szines/2021/07/13/macska-allattartas-tilalom-auztralia>

Crowell-Davis, Sharon L. (2005.), Cat Behaviour: Social Organizaion, Communication and Development, Department of Anatomy and Radiology, College of Veterinary Medicine, University of Georgia, Athens, USA

CVM (2017): Feeding Your Cat, College of Veterinary Medicine, Cornell Feline Health Center, Updated July 2017. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://www.vet.cornell.edu/departments-centers-and-institutes/cornell-feline-health-center/health-information/feline-health-topics/feeding-your-cat>

Csörgő Zita O. (2025): Házi macska, sutori.com, pdf. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://www.sutori.com/en/story/hazi-macska--nXQyf2nspVQAbdRy28Y1A5Jk>

Dani Katalin (2015): A macska táplálása, Lutra Állatpatika. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://www.negylabupatika.hu/macska-taplalasa>

Dards, J. L. (1978). Home ranges of feral cats in Portsmouth Dockyard. Carnivore Genetics News Letter 3, 242-255.

Drzewinska, A. (2024): Macskaleukózis, blog, fera.hu, a macskák egészsége. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://fera.hu/macskaleukozis-felv-tunetek-kezeles-prognosis.html>

Dungler, Heli (2014): Sikeres a bécsi kóbor macska projekt, állatvédelem, alternativenergia.hu, 2014.12.16 cikk. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://alternativenergia.hu/sikeres-a-becsi-kobor-macska-projekt/>

Elfberg, Ro (2024): Creepy or Cute? Discover the Truth About Why Cats Bring You Prey, Kinship, Published 8 July 2024. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://www.kinship.com/uk/cat-behaviour/why-cats-bring-you-prey>

Horwitz, Debra (2013): Cat Behavior Problems - Nocturnal Activity, Vca animal hospitals.
Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://vcahospitals.com/know-your-pet/cat-behavior-problems---nocturnal-activity>

Kajó C. (2022): Miért szít ekkora érzelmeket a macska portán belül tartásának követelménye,
Dr. Kajó Cecília jogász publikáció, 2022.10.14. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://welovecatz.hu/elet/kijaros-macska-dr-kajo-cecilia/>

Luszczyk, K. (2020): Férges a macskában, blog, fera.hu, a macskák egészsége. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://fera.hu/fergek-a-macskaban-tunetek-okok.-mikor-es-hogyan-kell-feregteleniteni-a-macskat.html>

Macdonald, D.W. és Apps, P.J. (1978). The social behaviour of a group of semi-dependent farm cats, *Felis catus*: A progress report. *Carnivore Genetic News Letter* 3, 256-268.

Macdonald, D.W., Apps, P.J., Carr, G.M. és Kirby, G. (1987) Social dynamics, nursing coalitions and infanticide among farm cats, *Felis catus*. *Advances in Ethology (Ethologiai kiegészítő)* 28, 1-66.

Macdonald D.W., Yamaguchi, N. és Kirby, G. (2000). Group-living in the domestic cat: its sociobiology and epidemiology. In Turner, D.C. és Bateson, P. (szerk.). *The Domestic Cat: the biology of its behaviour*, (2. kiadás, pp. 95-147). Cambridge University Press, Cambridge.

Mádi-Krezinger C. (2023): Miért játszanak a macskák az elejtett zsákmánnyal, WeLoveCatz cikk, 2023.11.01. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://welovecatz.hu/elet/jatszik-a-macska-a-zsakmannyal/>

Natoli, E. (1985a) Spacing pattern in a colony of urban stray cats (*Felis catus* L.) in the historic centre of Rome. *Applied Animal Behavior Science* 14, 289-304.

Natoli, E. (1985b) Behavioural responses of urban feral cats to different types of urine marks. *Behaviour* 94, 234-243.

Natoli, E. és de Vito, E. (1991) Agonistic behaviour, dominance rank and copulatory success in a large multi-male feral cat, *Felis catus* L., colony in central Rome. *Animal Behaviour* 42, 227-241

Nemes Á. (1990): Desmond Morris: Miért csinálja...? A macska – fordítás, Európa Könyvkiadó, Budapest. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://docs.google.com/document/d/1FqYQXyUGnkZFOxG93aw6aBcTTC7SO1gUPu7ZuXL5FiU/edit?tab=t.0>

Pieczulis, L. (2021): Hogyan ismerhető fel a börgomba a macskánál, blog, fera.hu, a macskák egészsége. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://fera.hu/hogyan-ismerheto-fel-a-borgomba-a-macskanal.html>

Pongrácz P. és Szapu J. Sz. (2018): Hogyan kommunikálnak egymással a cicák és gazdáik, teol.hu, kutatás, 2018.08.10 cikk. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://www.teol.hu/eletstilus/2018/08/hogyan-kommunikalnak-egymassal-a-cicak-es-gazdaik>

Potyó I. (2023): Házi macskák a vadonba, turista magazin, 2023.02.22 cikk. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://www.turistamagazin.hu/hir/hazi-macskak-a-vadonban>

Purina (2024): Értsd meg a macskád testbeszédét, purina.hu, 2024.04.09 cikk. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://www.purina.hu/cikkek/macska/viselkedes/megertes/cica-testbeszed>

Puskás E. (2008): A macska háziásítása és története, Békés vármegyei hírportál, 2008.03.17 cikk. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://www.beol.hu/seta/2008/03/a-macska-haziasitasa-es-tortenete>

Roman, Nick (2025): Routine Health Care of Cats, College Station Cat Clinic, Published August 2025. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://www.msdrvmanual.com/cat-owners/caring-for-cats/routine-health-care-of-cats>

Szomor A. (2020): Tudta-e, hogy a házi macskája valójában egy igazi vadállat, origo.hu, 2020.09.25 cikk. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://www.origo.hu/tudomany/2020/09/a-macska-csak-felig-tekintheto-haziasitottnak-felig-vadallat-maradt>

Tarnačka, D. (2025): A házi ragadozók csendes gyilkosa, blog, fera.hu, a macskák egészsége. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://fera.hu/hypertrophic-cardiomyopathy-in-cats-hcm-a-hazi-ragadozok-csendes-gyilkosa.html>

Tömöri K. (2025): Macskák párzása, Macska Magazin, Petguru. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://petguru.hu/macskak-parzasa/>

Vitale, K. (2025): Cat Social Lives: Current Knowledge and Future Directions, PhD Candidate, in the Department of Animal and Rangeland Sciences, Oregon State University. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

https://journal.iaabcfoundation.org/cat-social-lives/?gad_source=1&gad_campaignid=15364102270&gbraid=0AAAAAoNF8OwFiz7ywK7ZNfKfSu501BKec&gclid=EAIaIQobChMIqLeO2b6hjwMVqJCDBx0OgSfzEAAYASAAEgI_d4fD_BwE

Weil, K. (2025): Hunting Enrichment for Indoor Cats Part 1: Indoor Activities, Iaabc Foundation. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

https://journal.iaabcfoundation.org/hunting-enrichment-for-indoor-cats-part-1/?gad_source=1&gad_campaignid=15364102270&gbraid=0AAAAAoNF8OyEQMTHaWGxfr2YDWft6HmA5&gclid=EAIaIQobChMI3JKHo86OjwMV05ODbx1-ogb0EAAYASAAEgIb2_D_BwE

Wiszczyńska, S. (2020): Hogyan ismerhető fel a hólyaghurut egy macskánál, blog, fera.hu, a macskák egészsége. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://fera.hu/hogyan-ismerheto-fel-a-holyaghurut-egy-macskanal-hogyan-kezeljuk-es-hogyan-elozzuk-meg.html>

Wolfe, R. (2001) The social organization of the free ranging domestic cat (*Felis catus*). Doktori disszertáció, University of Georgia, Athens, GA.

Zech, M. (2014): Ablenken, bevor es zum Kampf kommt, TierWelt, Publiziert am 26.06.2014.

Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://www.tierwelt.ch/artikel/katzen/ablenken-bevor-es-zum-kampf-kommt-408144>

ZF(2021): Kutya- és macskatartásban Románia az Európai Unió éllovasa, gazdaság, maszol.ro,

2021.07.28 cikk. Letöltés dátuma: 2025. 11. 02.

<https://maszol.ro/gazdasag/Kutya-es-macskatartasban-Romania-az-Europai-Unio-ellovasa>

NYILATKOZAT

szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: _____ Páj Ágnes Viktória _____
A Hallgató Neptun kódja: _____ HDQSOG _____
A dolgozat címe: A tartásmód hatása a házimacskák (*Felis catus*) természetes
viselkedési igényeire
A megjelenés éve: _____ 2025 _____
A konzulens intézetének neve: _____ Állattenyésztési Tudományok Intézet _____
A konzulens tanszékének a neve: _____ Állatnemesítési Tanszék _____

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem. Továbbá kijelentem, hogy a dolgozat elkészítése során alkalmazott mesterséges intelligencia-eszközök (pl. szöveggenerálás, nyelvi javítás, fordítás, adatelemzés) használata nem helyettesítette a saját kutatási és alkotói munkámat, azok alkalmazását a források között vagy a módszertani részben feltüntettem, és a szakmai-etikai elvárásoknak megfelelően jártam el.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: Kaposvár, 2025 év október hó 28 nap

Hallgató aláírása

Hallgatók, doktoranduszok nyilatkozata mesterséges intelligencia (MI) alkalmazásáról

1. Általános adatok

Hallgató neve:	Páj Ágnes Viktória
Neptun-kódja:	HDQSOG
Képzési szint (a megfelelőt jelölje X-szel):	☒ BSc/BA ☐ MSc/MA ☐ Doktori (PhD) ☐ Egyéb: .....
Tantárgy neve/kódja*:	Szakedolgozat 3 / 1BEGK1SZD30018
A munka címe:	A TARTÁSMÓD HATÁSA A HÁZIMACSKÁK (FELIS CATUS) TERMÉSZETES VISELKEDÉSI IGÉNYEIRE

* doktori értekezés esetén nem kitöltendő

2. Nyilatkozat az MI használatáról

Alulírott, etikai felelősségem teljes tudatában az alábbi nyilatkozatot teszem:

(Kérjük, válasszon egyet az alábbi lehetőségek közül!)

- A) Nem alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.
(Amennyiben ezt jelölte, a további táblázatok kitöltése nem szükséges.)
- B) Alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.
(Kérjük, töltsse ki a vonatkozó táblázatokat!)

3. A mesterséges intelligencia használatának részletezése

I. TÁBLÁZAT: Asszisztensi vagy kisebb mértékű felhasználás (pl. fordítás, nyelvi korrektúra, ötletelés stb.)

(Ezen felhasználások esetében a konkrét promptok és válaszok csatolása nem szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve és verziója	Érintett rész (ha nem a szöveg egészére vonatkozik)
Nyelvi korrektúra, forráskeresés, vázlat finomhangolása	OpenAi, GPT-4o mini	A szöveg egészére vonatkozik

II. TÁBLÁZAT: Jelentős tartalmi hozzájárulás (pl. egy teljes ábra vagy egy hosszabb szövegrész generálása)

(Ezekben az esetekben a felhasznált kulcsfontosságú promptok és az MI által adott nyers válaszok dokumentálása és a munka mellékletében való csatolása szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve, verziója, elérhetősége	Az érintett fejezet / ábra / táblázat pontos sorszáma	A prompt-naplót tartalmazó melléklet bejegyzésének sorszáma

--	--	--	--

3/A. Oktató által előírt kiegészítő szabályok (ha vannak)

Amennyiben az adott tantárgy oktatója vagy témavezetője az MI-eszközök használatára vonatkozóan külön szabályokat vagy elvárásokat határozott meg, kérjük, az alábbi mezőben foglalja össze ezeket:

Pl. az MI használatának tilalma bizonyos feladattípusokra; csak konkrét eszköz használata engedélyezett; eltérő hivatkozási elvárások; dokumentációs forma stb.

Oktató vagy témavezető által előírt szabályok:

.....
.....
.....
.....

4. Minden hallgatóra vonatkozó nyilatkozat:

Kijelentem, hogy az MI által esetlegesen generált tartalmakat minden esetben kritikailag felülvizsgáltam, szerkesztettem és a munkába illesztettem. A leadott munka minden eleméért, annak eredetiségéért és tudományos helytállóságáért teljes körű felelősséget vállalok. Tudomásul veszem, hogy a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem a benyújtott munkát mesterséges intelligencia detektorral ellenőrizheti, és eljárást kezdeményezhet, amennyiben a nyilatkozatom valótlan vagy hiányos.

Kelt: ..... Kaposvár ....., 2025. ....október..... hó ...28.. nap

.....
Hallgató aláírása

.....
Konzulens/Témavezető aláírása

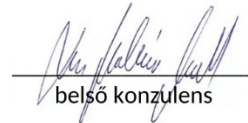
NYILATKOZAT

Páj Ágnes Viktória (hallgató Neptun azonosítója: HDQSOG) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: Kaposvár, 2025 év november hó 02. nap

belső konzulens